

บทที่ 4

ค่าเสียหายเชิงลงโทษตามกฎหมายต่างประเทศ โดยศึกษาเป็นรายประเทศ

แม้โดยพื้นฐานของหลักค่าเสียหายเชิงลงโทษตามกฎหมายต่างประเทศจะมีภาพรวมที่ไม่แตกต่างกันมากนักดังที่ผู้เขียนได้ศึกษาไปแล้วในบทที่ 3 แต่โดยหลักเกณฑ์ในการนำหลักค่าเสียหายเชิงลงโทษไปใช้ยังมีรายละเอียดที่แตกต่างกันอยู่ โดยในแต่ละประเทศต่างก็มีวัตถุประสงค์ที่ยึดถือ คติที่ทำการตัดสิน รวมถึงการกำหนดจำนวนค่าเสียหายเชิงลงโทษที่แตกต่างกันไป ดังนั้นในบทนี้ผู้เขียนจึงทำการศึกษาค่าเสียหายเชิงลงโทษตามกฎหมายต่างประเทศโดยศึกษาแยกเป็นรายประเทศ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในวิวัฒนาการ หลักเกณฑ์ที่ยึดถือ รวมถึงแนวทางในการตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษของประเทศต่าง ๆ ทั้งในประเทศที่ใช้กฎหมายระบบคอมมอนลอว์ และซีวิลลอว์ได้อย่างชัดเจน

1. ประเทศอังกฤษ

1.1 วิวัฒนาการของค่าเสียหายเชิงลงโทษในประเทศอังกฤษ

ประเทศอังกฤษถือเป็นประเทศแรกที่น่าหลักค่าเสียหายเชิงลงโทษมาบัญญัติไว้อย่างชัดเจน แม้ในสมัยนั้นจะยังมิได้เรียกว่าเป็นค่าเสียหายเชิงลงโทษ (Punitive Damages) หรือ ค่าเสียหายเพื่อเป็นเยี่ยงอย่าง (Exemplary Damages) ก็ตาม แต่มักจะรู้จักค่าเสียหายชนิดนี้ในฐานะของค่าเสียหายที่เป็นทวีคูณ (Multiple Damages) จนมาปี ค.ศ.1763 ค่าเสียหายเชิงลงโทษถึงได้ถูกกำหนดขึ้นอย่างชัดเจนเป็นครั้งแรกในคดี Huckle v. Money¹ ซึ่งเป็นคดีเกี่ยวกับการล่วงละเมิด การข่มขู่ว่าจะทำร้าย และการจำคุกโดยมิชอบด้วยกฎหมาย เนื่องมาจากการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้ควบคุมตัวโจทก์ไว้โดยไม่มีหมายจับของศาล ซึ่งศาลอังกฤษเห็นว่าการกระทำโดยปราศจากอำนาจเช่นนี้เป็นการก่อกวนอันตรายต่อประชาชน ถึงแม้ว่าโจทก์จะไม่ได้รับอันตรายใด ๆ จากการกระทำนั้น อีกทั้งเมื่อได้คำนวณความเสียหายที่เกิดขึ้นยังพบว่าเป็นจำนวนเพียง 20 ปอนด์ แต่ในคดีนี้ถูกขุนได้กำหนดค่าเสียหายให้โจทก์เป็นจำนวนถึง 300 ปอนด์ซึ่งนับเป็นจำนวนที่สูงมากในสมัยนั้น

¹Huckle v. Money 95 Eng. Rep. 768 (K.B. 1763).

ยิ่งไปกว่านั้นในปีเดียวกันค่าเสียหายเชิงลงโทษก็ได้ถูกบัญญัติให้เห็นอย่างชัดเจนอีกครั้ง ในคดี *Wike v. Wood*² ซึ่ง John Wilkes ได้ตีพิมพ์หนังสือที่มีชื่อว่า *North Briton* แต่เนื่องจากหนังสือนี้มีข้อความหมิ่นประมาทพระมหากษัตริย์ เจ้าพนักงานของรัฐจึงเข้าไปค้นบ้านและยึดทรัพย์สินของโจทก์โดยมิชอบ ต่อมาโจทก์ได้นำการกระทำดังกล่าวมาฟ้องร้องและชนะคดี นับแต่นั้นมาศาลอังกฤษก็นำการเยียวยาทางแพ่งมาใช้เพื่อเป็นการลงโทษและป้องปรามพฤติกรรมที่เกิดจากการใช้อำนาจในทางที่ผิดหรือไม่สมควรของเจ้าพนักงานของรัฐ จนกระทั่งปี ค.ศ.1946 ประเทศอังกฤษได้มีการจำกัดกรณีที่จะกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษขึ้นในคดี *Rookes v. Barnard*³ โดยวางหลักเกณฑ์ไว้เฉพาะ 3 กรณีที่กำหนดเท่านั้น ซึ่งจะกล่าวต่อไปในหัวข้อ 1.2.2

1.2 หลักเกณฑ์ของค่าเสียหายเชิงลงโทษในประเทศอังกฤษ

1.2.1 วัตถุประสงค์ของค่าเสียหายเชิงลงโทษในประเทศอังกฤษ

ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล Pratt ได้วางวัตถุประสงค์ของค่าเสียหายเชิงลงโทษไว้ในคำตัดสินคดี *Wikes v. Wood* ว่า⁴ ลูกขุนมีอำนาจในการกำหนดค่าเสียหายได้มากกว่าความเสียหายที่โจทก์ได้รับ ซึ่งค่าเสียหายนี้ได้ถูกกำหนดขึ้นไม่เพียงแต่เพื่อให้ผู้ที่ได้รับความเสียหายพึงพอใจเท่านั้น แต่ยังทำหน้าที่ลงโทษผู้กระทำละเมิดและป้องปรามมิให้พฤติกรรมนั้น ๆ เกิดขึ้นในภายภาคหน้าได้อีก และยิ่งไปกว่านั้นค่าเสียหายยังอยู่ในฐานะที่เป็นเครื่องพิสูจน์ความไม่พอใจของลูกขุนในการกระทำละเมิดนั้น ๆ ด้วย

ในปัจจุบันการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษในประเทศอังกฤษ มีแนวทางในการตัดสินโดยพิจารณาได้จากคำตัดสินของศาลอุทธรณ์ 2 คดีได้แก่คดี *AB and others v. Southwest Water*

²*Wilkes v. Wood*, 98 Eng. Rep. 489 (C.P. 1763).

³โจทก์กล่าวหาว่าสหภาพแรงงานทำการโน้มน้าวนายจ้างให้ไลโจทก์ออกไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งในคดีนี้ลูกขุนได้ตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษให้แก่โจทก์เป็นจำนวน 7,500 ปอนด์ แต่ศาลอุทธรณ์ได้กลับคำตัดสิน โดยตัดสินว่าสหภาพแรงงานมิได้กระทำละเมิดแต่อย่างใด อีกทั้งสหภาพนางถือว่าการพิจารณาความรับผิดควรกลับสู่สภาพเดิม แต่สั่งให้ดำเนินคดีใหม่ในประเด็นเรื่องค่าเสียหาย โปรดดูรายละเอียดใน *Rookes v. Barnard* AC 1129 (1964) and 1 All ER 367 (1964).

⁴Sylvia M. Demarest and David E. Jones, "Exemplary Damages as an Instrument of Social Policy : Is Tort Reform in the Public Interest ?," *Saint Mary's Law Journal*, 18 (1987): 800.

Services Ltd.⁵ และคดี Treadaway v. Chief Constable of West Midland โดยในคดี Treadaway นั้นเป็นตัวอย่างที่ชัดเจนในการแสดงถึงความสำคัญและความจำเป็นในการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษขึ้น เพื่อใช้ป้องปรามความประพฤติที่เจ้าพนักงานของรัฐโดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจกระทำการดูหมิ่นประชาชน โดยคณะกรรมการทางกฎหมายได้กล่าวว่า การกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษนั้นสามารถทำหน้าที่ในการป้องปราม ทำให้เป็นเยี่ยงอย่าง และการลงโทษในความประพฤติที่น่าตำหนิ นอกจากนี้ค่าเสียหายเชิงลงโทษยังสามารถคุ้มครองคู่กรณีที่อ่อนแอกว่าจากการถูกดูหมิ่นและถูกละเมิดสิทธิได้อีกด้วย⁶ จึงเห็นได้ว่าวัตถุประสงค์ของค่าเสียหายเชิงลงโทษในประเทศอังกฤษนั้น จะมุ่งเน้นไปที่การลงโทษและป้องปรามผู้กระทำละเมิดซึ่งเป็นเจ้าพนักงานของรัฐที่ใช้อำนาจในการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเป็นสำคัญ

1.2.2 คดีที่มีการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษในประเทศอังกฤษ

ก่อนหน้าที่จะมีการวางหลักเกณฑ์ค่าเสียหายเชิงลงโทษไว้อย่างชัดเจนในคดี Rookes v. Barnard นั้น กฎหมายอังกฤษได้นำหลักค่าเสียหายเชิงลงโทษมาใช้ในฐานะเป็นเครื่องมือเสริมความแข็งแกร่งให้กับระบบกฎหมายอาญา โดยจะมุ่งลงโทษความประพฤติที่เป็นการกระทำละเมิดต่อสิทธิทางทรัพย์สินมากกว่าการทำให้เสียหายต่อบุคคล ซึ่งค่าเสียหายเชิงลงโทษในสมัยนั้นจะกำหนดขึ้นเพื่อประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม โดยนำมาใช้ในฐานะเป็นบทลงโทษความประพฤติที่ขัดกับกฎระเบียบของสังคม ซึ่งกฎหมายอาญาไม่สามารถป้องปรามได้ อีกทั้งในสมัยนั้นค่าเสียหายเชิงลงโทษจะถูกกำหนดในประเภทคดีที่แคบมาก ได้แก่ การกระทำละเมิดโดยจงใจ (Intentional Torts) เช่น การทำร้ายร่างกาย (Assault and Battery), การโฆษณาและกล่าวหมิ่นประมาท (Libel and Slander), การฟ้องเท็จ (Malicious Prosecution), การจำคุกโดยมิชอบด้วยกฎหมาย (False Imprisonment) และการจงใจแทรกแซงทรัพย์สินของผู้อื่น เช่น การบุกรุก (Trespass) และ การเบียดบังเอาทรัพย์สินของผู้อื่นไป (Conversion) เป็นต้น

อย่างไรก็ตามเมื่อปี ค.ศ.1946 สภาขุนนางได้วางหลักเกณฑ์ค่าเสียหายเชิงลงโทษไว้อย่างชัดเจนในคดี Rookes v. Barnard ทำให้การกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษในประเทศอังกฤษมีการจำกัดขอบเขตไว้เฉพาะใน 3 กรณี ต่อไปนี้เท่านั้น

⁵ AB and others v. Southwest Water Services Ltd. All E.R. 609 (1993).

⁶ Alan Reed, "Jurisprudential Support for Exemplary Damage Awards : A Dichotomy between England and other Common Law Jurisdictions," *Journal of Transnational Law & Policy*, 5, (Spring 1996): 460.

1. คดีที่เจ้าพนักงานของรัฐกดขี่ข่มเหงเอกชน ใช้อำนาจตามอำเภอใจ หรือเป็นการกระทำละเมิดฝ่าฝืนกฎหมายรัฐธรรมนูญ

กรณีนี้มีพื้นฐานเริ่มแรกมาจากคดีที่เกิดขึ้นเมื่อศตวรรษที่ 18 ที่นำไปสู่หลักทั่วไปในการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษ โดยองค์ประกอบของกรณีนี้มีอยู่ 2 ประการด้วยกัน ได้แก่ ต้องเป็นการกระทำที่กดขี่ข่มเหง ใช้อำนาจตามอำเภอใจ หรือเป็นการกระทำละเมิดที่ฝ่าฝืนต่อกฎหมายรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีปัญหาเกิดขึ้นว่าความประพฤติของผู้กระทำละเมิดต้องครบทั้ง 3 อย่างถึงจะเข้าข่ายกรณีนี้หรือไม่ ในคดี *Holden v. Chief Constable of Lancashire*⁷ นั้นศาลอุทธรณ์ได้ระบุเอาไว้ว่าการกระทำทั้งสามสามารถแยกออกจากกันได้ หากเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมายรัฐธรรมนูญเพียงอย่างเดียวมิได้เป็นการกดขี่ข่มเหงหรือใช้อำนาจตามอำเภอใจ ก็อาจเข้าข่ายอยู่ภายในกรณีนี้ได้ ส่วนองค์ประกอบอีกประการหนึ่ง คือต้องกระทำโดยเจ้าพนักงานของรัฐ ซึ่งคดี *Rookes v. Barnard* มิได้ให้คำจำกัดความคำว่า “เจ้าพนักงานของรัฐ” เอาไว้ว่าหมายถึงเจ้าพนักงานในตำแหน่งใด สภาขุนนางจึงทำให้มีความชัดเจนขึ้นโดยกล่าวไว้ในคำตัดสินคดี *Cassell & Co., Ltd. v. Broome*⁸ ว่า เจ้าพนักงานของรัฐในที่นี้ไม่เพียงแต่หมายถึงเจ้าพนักงานที่มีตำแหน่งยศถาบรรดาศักดิ์เท่านั้น แต่ยังรวมถึงเจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่น และพนักงานเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ด้วย⁹

เหตุผลของการกระทำละเมิดในกรณีแรกที่เหมาะสมแก่การกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษในประเทศอังกฤษนั้น มีพื้นฐานอยู่บนฐานะที่แตกต่างกันระหว่างเจ้าพนักงานของรัฐ กับ บริษัทเอกชน หรือ บุคคลธรรมดา ซึ่ง Lord Devlin ได้กล่าวไว้ใน คดี *Rookes v. Barnard* ว่า ในที่ซึ่งหนึ่งคนมีอำนาจมากกว่าคนอื่น มักจะหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่เขาจะพยายามใช้อำนาจของเขาเพื่อแสวงหาประโยชน์ และถ้าอำนาจของเขามีมากกว่าคนอื่นบางทีก็จะใช้มันเพื่อข่มเหงรังแกผู้อื่น ถ้าเขาใช้อำนาจของเขาอย่างผิดกฎหมายแน่นอนว่าเขาต้องชดใช้เงินสำหรับการกระทำที่มีขอบ แต่เขาไม่สามารถถูกลงโทษได้เนื่องจากเขาเป็นคนที่อำนาจมาก อย่างไรก็ตามในกรณีที่เป็นการกระทำที่มีความแตกต่างกัน เพราะเจ้าหน้าที่ของรัฐจะมีหน้าที่ในการรับใช้สังคมและควรใช้อำนาจเหล่านั้นโดยอยู่ในระดับของการบริการประชาชน

⁷ *Holden v. Chief Constable of Lancashire*, Q.B. 380, 388 (C.A.1987).

⁸ *Cassell v. Broome* 1 All E.R. 801, 837-38 (1972).

⁹ Harvey McGregor, *McGregor on Damages*, (Sweet & Maxwell Limited, 1997)

2. คดีที่จำเลยกระทำละเมิดเพื่อจงใจหวังผลประโยชน์ โดยมีการคำนวณหากำไรหลังจาก จำเลยต้องชดใช้ค่าเสียหายที่โจทก์พิสูจน์ได้

ในกรณีที่สองนี้ Lord Devlin ได้อธิบายไว้ว่ามีได้จำกัดไว้เพียงเกี่ยวกับการหาเงินเท่านั้น แต่ได้ขยายออกไปถึงคดีที่ผู้กระทำละเมิดแสวงหาผลกำไรโดยไม่ว่าเขาจะได้มาทั้งหมดหรือหาไม่ได้เลยก็ตามที่ ในคดี Cassell สภานางได้กล่าวไว้อย่างชัดเจนว่า กรณีนี้ต้องประกอบไปด้วย องค์ประกอบ 2 ข้อ ได้แก่ การรับรู้ว่าการกระทำที่วางแผนไว้นั้นขัดต่อกฎหมายหรือเป็นการประมาท เลินเล่อ โดยไม่คำนึงถึงว่าแท้จริงแล้วการกระทำที่วางแผนไว้นั้นจะขัดต่อกฎหมายหรือชอบด้วย กฎหมายหรือไม่ และองค์ประกอบอีกข้อหนึ่งคือ การกระทำที่วางแผนได้ดำเนินไปเพราะความ คาดหวังในผลประโยชน์ที่มากกว่าสิ่งที่คาดว่าจะเสียไป โดยการกระทำที่เข้าข่ายในกรณีนี้ ได้แก่ การหมิ่นประมาท การบุกรุกในที่ดินของผู้อื่น และการกระทำอื่น ๆ ที่มีเจตนาร้ายและผิดกฎหมาย¹⁰ อีกทั้งคดีที่แสดงให้เห็นเป็นตัวอย่างชัดเจนว่าอยู่ภายในกรณีที่สองนี้คือ Broome v. Cassell & Co Ltd.¹¹ เป็นคดีที่จำเลยได้ลงพิมพ์ข้อความเท็จโดยมุ่งให้โจทก์ได้รับความเสียหาย โดยจำเลยหวังว่าจะได้รับกำไร เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายหนังสือ ซึ่งเป็นจำนวนเงินที่สูงกว่าค่าเสียหายที่จำเลยคาดว่าจะต้องชดใช้ ให้แก่โจทก์ โดยคดีนี้ได้ตัดสินให้จำเลยรับผิดชอบในค่าเสียหายที่พิสูจน์ได้เป็นจำนวน 15,000 ปอนด์ และค่าเสียหายเชิงลงโทษอีก 25,000 ปอนด์

3. คดีที่กฎหมายบัญญัติให้ตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษแก่ผู้เสียหายได้

ในอดีตที่ผ่านมาเป็นที่รู้จักกันดีสำหรับกฎหมายที่มอบอำนาจให้ศาลเป็นผู้กำหนด ค่าเสียหายเชิงลงโทษในความผิดใดความผิดหนึ่ง โดยเฉพาะความผิดที่ได้รับการพิสูจน์แล้วว่าเกิดจาก ความประพฤติของจำเลย กฎหมายสมัยก่อนที่มีการนำหลักนี้มาบัญญัติไว้ คือ ในพระราชบัญญัติการ ยึดทรัพย์สินที่เช่าเพื่อประกันการชำระหนี้ (The Distress for Rent Acts of 1689) แม้กฎหมายฉบับนี้ จะมีได้บัญญัติว่าค่าเสียหายที่กำหนดขึ้นเป็นค่าเสียหายเชิงลงโทษอย่างเช่นในปัจจุบัน แต่ได้บัญญัติ ว่าโจทก์ควรจะได้รับค่าเสียหายชดเชยเป็นสองเท่าของความเสียหายที่พิสูจน์ได้ หรือ ในพระราชบัญญัติ ผู้ให้เช่าและผู้เช่าในอสังหาริมทรัพย์ (The Landlord and Tenant Act of 1730) ก็บัญญัติไว้เช่นเดียวกันว่า โจทก์ควรได้รับการชดใช้เป็นจำนวนสามเท่าของความเสียหายที่พิสูจน์ได้

¹⁰John Y. Gotanda, "Punitive Damages: A Comparative Analysis," Columbia Journal of Transnation Law, 42 (2004): 399-400.

¹¹Broome v. Cassell & Co.Ltd. AC 1027 (1972).

อย่างไรก็ตามปี ค.ศ.1993 ในคดี AB and others v. Southwest Water Services Ltd. ศาลอุทธรณ์ถือว่าค่าเสียหายเชิงลงโทษไม่สามารถถูกกำหนดในกรณีประมาทเลินเล่ออย่างธรรมดา (Negligence), การหลอกลวง (Deceit), การไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ซึ่งชอบด้วยกฎหมาย (Breach of Statutory Duty) หรือการก่อความเดือดร้อนรำคาญให้แก่สาธารณชน (Public Nuisance) เนื่องจากสภาพขนนางได้พยายามที่จะจำกัดมิให้กำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษในคดีเหล่านี้ จึงเป็นไปไม่ได้ที่จะกำหนดค่าเสียหายชนิดนี้ขึ้นในคดีที่มีพฤติกรรมการกระทำนั้นได้ถูกกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษขึ้นก่อนปี ค.ศ.1964¹² ดังนั้นการกระทำละเมิดที่อาจถูกตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษจึงต้องเป็นหนึ่งในการกระทำที่ถูกกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษมาแล้วก่อนปี ค.ศ.1964 ซึ่งการกระทำใดที่ไม่ถูกกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษก่อน ปี ค.ศ.1964 ก็ไม่สามารถเรียกร้องค่าเสียหายชนิดนี้ได้ในปัจจุบัน เช่น การก่อความเดือดร้อนรำคาญให้แก่สาธารณชน (Public Nuisance) ซึ่งเป็นการกระทำที่ไม่ถูกตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษก่อนปี ค.ศ.1964 เพราะฉะนั้นในปัจจุบันการกระทำเช่นนี้จึงไม่ถูกกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษในประเทศอังกฤษ

1.2.3 การกำหนดจำนวนค่าเสียหายเชิงลงโทษในประเทศอังกฤษ

1.2.3.1 การตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษในประเทศอังกฤษ

โดยทั่วไปค่าเสียหายเชิงลงโทษในประเทศอังกฤษจะตัดสินโดยลูกขุน ซึ่งลูกขุนจะเป็นทั้งผู้ตัดสินและประเมินจำนวนค่าเสียหายเชิงลงโทษ โดยตามธรรมเนียมปฏิบัติของประเทศอังกฤษนั้น จะมีแนวทางที่กำหนดไว้เพื่อแนะนำให้ลูกขุนตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษได้อย่างเหมาะสมและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน อีกทั้งในการตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษในประเทศอังกฤษจะมีข้อจำกัดที่ต้องนำมาใช้พิจารณาว่าสมควรจะกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษในคดีนั้น ๆ หรือไม่อยู่ 6 ประการ¹³ ดังต่อไปนี้

(1) ศาลจะสามารถตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษได้เพียงในคดีที่ค่าเสียหายที่โจทก์พิสูจน์ได้เป็นจำนวนที่เล็กน้อย จนศาลการณได้ว่าจำเลยอาจไม่เซ็ดหลาบและหวนกลับมากระทำละเมิดด้วยพฤติกรรมเช่นเดิมอีก

(2) โจทก์ที่ได้รับค่าเสียหายเชิงลงโทษต้องเป็นผู้เคราะห์ร้ายจากความประพฤติดันชั่วร้ายและน่าตำหนิของจำเลย

¹²Richard Owen, *Essential Tort*, (London: Sweet & Maxwell, 1994), p.177.

¹³John Y. Gotanda, *supra* note 9, pp.402-403.

(3) ค่าเสียหายเชิงลงโทษอาจไม่เหมาะสมในคดีที่จำเลยได้รับการลงโทษสำหรับความประพฤติที่ผิดกฎหมายนั้นแล้ว เพราะบุคคลคนเดียวไม่ควรถูกลงโทษซ้ำสองครั้งในความผิดเดียวกัน

(4) คดีที่มีโจทก์หลายคนอาจถูกจำกัดในค่าเสียหายเชิงลงโทษได้ เพราะศาลอาจไม่สามารถจัดสรรเงินให้โจทก์ได้ครบหมดทุกคน

(5) ในคดีที่จำเลยได้กระทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหายโดยสุจริต ค่าเสียหายเชิงลงโทษอาจไม่ถูกกำหนดขึ้นในคดีนั้นก็ได้

(6) ถ้าโจทก์เป็นต้นเหตุหรือให้ความช่วยเหลือในความประพฤติที่ถูกฟ้องร้อง อาจทำให้สิ้นโอกาสได้รับค่าเสียหายเชิงลงโทษไป

1.2.3.2 การประเมินจำนวนค่าเสียหายเชิงลงโทษในประเทศอังกฤษ

(ก) ปัจจัยที่นำมาใช้ในการประเมินจำนวนค่าเสียหายเชิงลงโทษ

การประเมินจำนวนค่าเสียหายเชิงลงโทษในประเทศอังกฤษต้องนำทุก ๆ สิ่งที่เกี่ยวข้องมาพิจารณา ทั้งสิ่งที่ทำให้ความประพฤติของจำเลยชั่วร้ายมากขึ้น และสิ่งที่ยับยั้งบรรเทาความร้ายแรงให้เบาบางลง อีกทั้งศาลต้องนำปัจจัยที่ใช้ประเมินจำนวนค่าเสียหายเชิงลงโทษมาคำนึงถึงประกอบด้วย ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ได้แก่ สถานะทางการเงินของจำเลย, ผลพลอยได้ที่โจทก์ได้รับจากการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษ, จำนวนโจทก์หรือจำเลยที่เกี่ยวข้องในคดี, โจทก์เป็นต้นเหตุในการกระทำละเมิดของจำเลยหรือไม่, จำเลยกระทำโดยสุจริตหรือไม่, ความจำเป็นที่ต้องยับยั้งการกำหนดจำนวนค่าเสียหายเชิงลงโทษ เป็นต้น

(ข) ข้อเสนอแนะที่ผู้พิพากษาควรให้แก่ลูกขุนในการประเมินจำนวนค่าเสียหายเชิงลงโทษ

เมื่อลูกขุนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการประเมินจำนวนค่าเสียหายเชิงลงโทษ ผู้พิพากษาจึงควรเข้ามาให้คำแนะนำถึงหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ต้องนำมาใช้พิจารณา เพื่อมิให้ลูกขุนนำความรู้สึกส่วนตัวมาใช้จนตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษเป็นจำนวนที่ไม่เป็นธรรมแก่จำเลย ทั้งนี้ในปี ค.ศ. 1997 มีคำตัดสินในคดี *Thompson v. Commissioner of Police of Metropolis*¹⁴ ที่ลูกขุนตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษเป็นจำนวนที่มากเกินไป ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์จึงเข้ามาแสดงบทบาทให้ความช่วยเหลือแก่ลูกขุนโดยศาลอุทธรณ์ได้กล่าวถึงสิ่งที่ผู้พิพากษาควรแนะนำให้ลูกขุนเข้าใจไว้ดังนี้

(1) โจทก์ได้รับค่าเสียหายเพื่อชดเชยความเสียหายที่ได้รับแล้ว ซึ่งค่าเสียหายนี้รวมถึงค่าเสียหายที่พิสูจน์ได้และค่าเสียหายที่เป็นการซ้ำเติมด้วย

¹⁴*Thompson v. Commissioner of Police of the Metropolis*, Q.B. 498 (C.A.1998).

(2) ถ้าลูกขุนจะตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษ ก็ควรตัดสินในคดีที่ค่าเสียหายที่พิสูจน์ได้ และค่าเสียหายที่เป็นการซ้ำเติมไม่เพียงพอต่อการลงโทษจำเลย

(3) ค่าเสียหายเชิงลงโทษที่ถูกกำหนดขึ้นจะตกเป็นผลพลอยได้ให้แก่โจทก์ และเนื่องจากคดีนี้จำเลยเป็นเจ้าของหน้าที่ตำรวจซึ่งปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ดังนั้นเงินที่นำมาปรับผิดในค่าเสียหายเชิงลงโทษจึงมาจากกองทุนตำรวจที่จะนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของสังคม

(4) ค่าเสียหายเชิงลงโทษควรเป็นจำนวนที่ไม่มากไปกว่าจำนวนน้อยที่สุดที่ลูกขุนไม่เห็นด้วยในความประพฤติของจำเลย

1.2.3.3 การควบคุมจำนวนค่าเสียหายเชิงลงโทษในประเทศอังกฤษ

ในประเทศอังกฤษการกำหนดจำนวนค่าเสียหายเชิงลงโทษที่มากเกินไปจะถูกป้องกันไว้เนื่องจากศาลอังกฤษจะเคารพคำตัดสินของลูกขุน และไม่บ่อยนักที่จะกลับคำตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษในฐานะที่เป็นจำนวนที่มากเกินไป Lord Hailsham ได้อธิบายไว้ในคดี *Cassell & Co., Ltd. v. Broome* ว่าคำตัดสินในค่าเสียหายเชิงลงโทษอาจไม่ถูกกลับ เว้นเสียแต่มันเป็นจำนวนที่มากเกินไป หรือคำตัดสินไม่มีความสมเหตุสมผล หรือสัดส่วนระหว่างจำนวนที่ถูกกำหนดและพฤติการณ์ของคดีไม่เหมาะสมกัน อย่างไรก็ตามพระราชบัญญัติศาลและการบริการทางกฎหมาย (The Court and Legal Service Act of 1990) ได้ยอมให้ศาลอุทธรณ์มีอำนาจที่จะกลับคำตัดสินของลูกขุนและพิจารณาคดีใหม่ได้ ในคดีที่คำตัดสินของลูกขุนเป็นจำนวนที่มากเกินไป และศาลอุทธรณ์ต้องเข้ามาตรวจสอบคำตัดสินอย่างใกล้ชิด และลดจำนวนค่าเสียหายเชิงลงโทษลงให้มีความเหมาะสม

ยกตัวอย่างในคดี *John v. MGN Ltd.*¹⁵ หรือที่รู้จักในฐานะของศิลปิน Sir Elton John ได้ฟ้องบริษัท MGN ซึ่งเป็นสำนักพิมพ์ของหนังสือพิมพ์รายหนึ่ง ด้วยเหตุที่ได้ลงบทความว่า John มีวิธีการลดความอ้วนแบบแปลกประหลาดจนอาจคร่าชีวิตตัวเองได้ ในคดีนี้ลูกขุนตัดสินให้ John ได้รับความเสียหายที่พิสูจน์ได้เป็นจำนวน 75,000 ปอนด์ และค่าเสียหายเชิงลงโทษเป็นจำนวน 275,000 ปอนด์ MGN อุทธรณ์คำตัดสินนี้ และศาลอุทธรณ์ได้ลดจำนวนค่าเสียหายที่พิสูจน์ได้เป็น 25,000 ปอนด์ แม้ข้อความในบทความนี้จะไม่เป็นความจริงและยังเป็นการลวงละเมิดต่อ John อีกทั้งสำนักพิมพ์นี้ยังมีได้มีความระมัดระวังในการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาที่ลงในหนังสือพิมพ์ แต่มันก็ไม่ได้ทำให้ชื่อเสียงในฐานะศิลปินของ John เสียหายไป ศาลได้ตัดสินให้จำนวนค่าเสียหายเชิงลงโทษ 275,000 ปอนด์

¹⁵John v. MGN Ltd., Q.B. 586 (C.A.1997).

เป็นจำนวนที่มากเกินไปอย่างชัดเจนภายใต้พฤติการณ์นั้น และกำหนดให้ 50,000 ปอนด์เป็นจำนวนที่พอเหมาะ¹⁶

1.2.4 แนววินิจฉัยของศาลอังกฤษ

คำตัดสินที่มีการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษในประเทศอังกฤษนั้น จะมีแนววินิจฉัยอยู่ใน 2 กรณีเป็นสำคัญ กรณีแรกคือ แนวที่เดินตามคดี *Treadaway v. Chief Constable of West Midland* ซึ่งเป็นกรณีที่เจ้าพนักงานของรัฐโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ตำรวจมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม กระทำการกดขี่ข่มเหง ใช้อำนาจตามอำเภอใจ หรือใช้อำนาจขัดต่อรัฐธรรมนูญ เป็นต้น และอีกกรณีหนึ่ง เป็นกรณีที่ยึดตามแนวทางของคดี *AB and others v. Southwest Water Services Ltd.* ซึ่งเป็นกรณีที่จำเลยหวังผลประโยชน์จากการกระทำละเมิด โดยมีการคำนวณค่าไหมหลังจากจำเลยต้องชดใช้ค่าเสียหายที่พิสูจน์ได้ให้แก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายแล้วนั่นเอง ในหัวข้อนี้จึงทำการศึกษาใน 2 กรณีดังกล่าว รวมถึงคำตัดสินในคดีอื่น ๆ ที่เดินตามแนวทางคำตัดสินดังกล่าวด้วย

1.2.4.1 *Treadaway v. Chief Constable of West Midland*

เดือนมีนาคม ค.ศ. 1983 โจทก์ได้ถูกจับกุมในข้อหาลักทรัพย์โดยมีอาวุธ ซึ่งโจทก์ได้กล่าวหาว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ข่มขู่ให้โจทก์ลงลายมือชื่อในข้อความรับสารภาพที่ถูกแต่งขึ้นมา ต่อมาเดือนมีนาคม ค.ศ. 1983 โจทก์จึงถูกพิพากษาจำคุกเป็นเวลา 15 ปี โจทก์ได้นำคดีมาฟ้องร้องโดยกล่าวว่า เขาได้ลงลายมือชื่อลงในคำรับสารภาพหลังจากที่เขาถูกใส่กุญแจมือโดยเอามือไปหลัง และยังคงถูกเอากระเป๋าสตางค์ 4 ใบวางไว้เหนือศีรษะ เป็นเหตุให้เขาต้องต่อสู้และเป็นลมหมดสติไป ซ้ำร้ายกว่านั้นโจทก์ยังถูกปฏิเสธในสิทธิที่จะได้รับการจัดหาทนายความให้ด้วย อีกทั้งยังมีข้อสงสัยเกี่ยวกับอาการบาดเจ็บต่าง ๆ ของโจทก์ ซึ่งได้แก่ อาการบาดเจ็บที่ข้อมือ เส้นโลหิตแตกที่ไหล่และกระดูกสันอก และรอยขีดข่วนเล็กน้อยข้างปาก ไม่มีอยู่ในรายงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ทั้งนี้ ยังมีคำตัดสินที่เดินตามแนวคำวินิจฉัยดังกล่าว ได้แก่ คดี *Hornal v. Neuberger Product Ltd.*¹⁷ ซึ่งในคดีนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจ 4 นายได้ทำร้ายร่างกายโจทก์ แต่ผู้พิพากษา *McKinnon* ไม่เชื่อถือในพยานหลักฐานที่เจ้าหน้าที่ตำรวจนำมาแสดง ศาลจึงไม่ลดจำนวนค่าเสียหายเชิงลงโทษให้ เนื่องจากความประพฤติของจำเลยทำให้โจทก์ต้องได้รับการลงโทษทางอาญาอย่างหนัก อีกทั้งโจทก์อยู่ในฐานะที่ควรได้รับการคุ้มครองทางกฎหมายแต่เขากลับไม่ได้รับ และที่สำคัญความประพฤติ

¹⁶ John Y. Gotanda, *supra* note 9, p.405.

¹⁷ *Hornal v. Neuberger Products Ltd* 1 QB 247 (1957).

ของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่สอบปากคำด้วยการทำให้โจทก์ได้รับความทุกข์ทรมานนั้น เป็นความประพฤตินี้ที่ไม่มีสถานที่ใดจะสามารถยอมรับได้ โจทก์จึงได้รับค่าเสียหายเชิงลงโทษเป็นจำนวน 40,000 ปอนด์

ดังนั้น ในปัจจุบันจึงมีแนวทางที่ไม่เปลี่ยนแปลงในระบบกฎหมายของอังกฤษในการตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษ โดยในคดีที่ความประพฤตินี้ของเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้นมีความไม่เหมาะสม เป็นการทำร้ายร่างกาย การจำคุกโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือการฟ้องเท็จ จะตกอยู่ภายในกรอบของการเรียกร้องค่าเสียหายเชิงลงโทษได้

1.2.4.2 AB and others v. Southwest Water Services Ltd.

ในคดีนี้ได้มีกลุ่มคน 180 คนนำคดีมาฟ้องเรียกร้องค่าเสียหายเชิงลงโทษจากจำเลย เนื่องจากเกิดการเจ็บป่วยจากการดื่มน้ำที่ปนเปื้อนเชื้อโรค โดยโจทก์กล่าวหาว่าจำเลยเอาเปรียบผู้บริโภคโดยเพิกเฉยไม่ปรับปรุงคุณภาพของน้ำให้ดีขึ้นหลังจากได้รับการร้องเรียน อีกทั้งยังได้ส่งจดหมายเวียนไปหาโจทก์โดยมีข้อความว่า น้ำได้เข้ามามาตรฐานสำหรับดื่มแล้ว และยังคงใจจัดขวางการให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่โจทก์ จึงเป็นเหตุให้โจทก์บริโภคน้ำมายาวนาน คดีนี้เป็นจุดสำคัญที่ศาลอุทธรณ์ต้องพิจารณาว่าการกระทำทางละเมิดที่สามารถเรียกค่าเสียหายเชิงลงโทษได้นั้น จะขยายขอบเขตออกไปยังการกระทำละเมิดอื่น ๆ ได้อีกหรือไม่ หรือจะถูกจำกัดไว้แต่เพียงในการกระทำละเมิดที่ถูกกำหนดไว้ในคดี *Rookes v. Barnard* เท่านั้น

ทั้งนี้ข้อสังเกตว่าหลักในคดี *Rookes* ที่ Lord Devlin ได้วางไว้ เป็นการจงใจชัดเจนมิให้คดีอื่นนอกเหนือจากนั้นสามารถเรียกค่าเสียหายเชิงลงโทษได้ อีกทั้งจะเห็นได้จากการกล่าวไว้ในคดี *Cassell v. Broome* ซึ่งเป็นคดีหมิ่นประมาท โดย Lord Diplock ได้กล่าวว่า หลักของการตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษในคดี *Rookes* ไม่มีเจตนาที่จะขยายไปสู่การกระทำละเมิดที่ไม่เคยถูกตัดสินมาก่อน เช่น การประมาทเลินเล่ออย่างธรรมดา และการกระทำที่มีเจตนาหลอกลวง โดยจุดประสงค์ที่ชัดเจนของการวางหลักไว้คือ การจำกัดไว้เฉพาะการกระทำทางละเมิดบางประเภท มิใช่ขยายประเภทของการกระทำทางละเมิดออกไปจากหลักเกณฑ์ที่กำหนด

อย่างไรก็ตามข้อเท็จจริงในคดี *AB* นี้เป็นการกระทำละเมิดโดยก่อความเดือดร้อนรำคาญให้แก่สาธารณชน (Public Nuisance) ศาลจึงเข้าสู่ประเด็นที่ว่า การกระทำละเมิดดังกล่าวจะตกอยู่ภายในประเภทที่ถูกกีดกันไว้ด้วยหรือไม่ เนื่องจากก่อนปี ค.ศ. 1964 ไม่มีคดีใดที่จะมีการกำหนดค่าเสียหายเชิงโทษให้แก่โจทก์โดยมีเหตุมาจากการก่อความเดือดร้อนรำคาญให้แก่สาธารณชนมาก่อน

ก่อนหน้าคดี *AB* แนวทางในการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษที่ปรากฏขึ้นมา จะยึดมั่นในกฎหมายละเมิดที่สร้างโดย *The Sex Discrimination Act 1975* และ *The Race Relation Act 1976*

ยกตัวอย่างในคดี Bradford Metropolitan City Council v. Arora¹⁸ เป็นคดีที่ถูกล่ามว่าเจ้าหน้าที่สภาเลือกปฏิบัติขัดขวางผู้เรียกร้องทั้งมูลเหตุทางเพศ และเชื้อชาติ เนื่องจากผู้เรียกร้องนับถือศาสนาซิกข์ โดยหลังจากที่มีการสอบถามประวัติเบื้องต้น เธอก็ไม่ได้รับเชิญเข้าร่วมการสนทนาอย่างเป็นทางการ ศาลอุทธรณ์ได้ตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษให้โดยได้ข้อสรุปว่า โจทก์ต้องได้รับความเสียหายเปรียบจากการเลือกปฏิบัติ ทั้ง ๆ ที่การสนทนาในเบื้องต้นซึ่งเป็นการประชุมเพื่อคัดเลือกลูกขุนนั้น ต้องมีการศึกษาถึงภูมิหลังของเธอ เพื่อจะได้ทราบว่าเธอมาจากชนชาติ และวัฒนธรรมใด

ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า มูลเหตุในการฟ้องร้องที่มีอยู่ก่อนปี ค.ศ. 1964 นั้นไม่ได้บังคับว่าจะต้องปฏิเสธค่าเสียหายเชิงลงโทษสำหรับการเลือกปฏิบัติ ในขณะที่มีการอนุญาตให้เรียกค่าเสียหายเชิงลงโทษได้ในคดีที่ทำร้ายร่างกาย การจำคุกโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือการฟ้องเท็จ ซึ่งความผิดเหล่านี้ล้วนเป็นการกระทำที่เสียหายต่อบุคคล และล่วงล้ำเสรีภาพของบุคคลด้วยกันทั้งสิ้น ดังนั้นการเลือกปฏิบัติจึงควรอยู่ในขอบเขตของการเรียกร้องค่าเสียหายเชิงลงโทษและเหมาะสมที่นำหลักการลงโทษมาใช้ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ถ้าความประพฤติแบบเดียวกันที่มีลักษณะเป็นไปในทางการทำร้ายร่างกาย ซึ่งเป็นกรกระทำที่ถูกกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษขึ้นก่อนปี ค.ศ. 1964 ในปัจจุบันความประพฤติเช่นนั้นก็สามารถกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษได้

1.3 ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับค่าเสียหายเชิงลงโทษในประเทศอังกฤษ

แม้จะมีการยอมรับว่าค่าเสียหายเชิงลงโทษเป็นค่าเสียหายที่มีลักษณะเฉพาะไม่เหมือนกับลักษณะของค่าเสียหายชนิดอื่น แต่ในประเทศอังกฤษก็มีประเด็นปัญหาเกี่ยวกับค่าเสียหายเชิงลงโทษเกิดขึ้น โดยมุ่งไปที่ 3 ประเด็นหลัก¹⁹ ดังนี้

ประการแรก เนื่องจากธรรมชาติของค่าเสียหายเชิงลงโทษนั้นมุ่งในการลงโทษและการแก้แค้น จึงทำให้เส้นแบ่งระหว่างหน้าที่ของกฎหมายแพ่งกับกฎหมายอาญาเกิดความไม่ชัดเจน ยิ่งไปกว่านั้น สิ่งที่น่ามาสนับสนุนข้อคัดค้านนี้ คือ การลงโทษในกฎหมายแพ่งจะไม่สามารถนำมาตรการความคุ้มครองพิเศษในการดำเนินคดีอาญามาใช้ได้ จึงอาจทำให้จำเลยที่ได้รับการลงโทษโดยผลของกฎหมายแพ่งเกิดความเสียหายเปรียบเมื่อเทียบกับจำเลยที่ได้รับการลงโทษในคดีอาญา ทั้งนี้ในประเด็นดังกล่าวผู้พิพากษา

¹⁸Bradford Metropolitan City Council v. Arora 3 All E.R. 545 (1991).

¹⁹Alan Reed, *supra* note 5, pp.460-461.

Reid ได้ให้ความเห็นไว้ในคดี Broom v. Cassell โดยกล่าวว่า “เราไม่จำเป็นต้องสิ้นเปลืองความเห็นอกเห็นใจไปกับคนที่มีความประพฤติชั่วร้ายโดยการวางมาตรการเพื่อคุ้มครองพวกเขาจะดีกว่า”

ประการต่อมา คำตัดสินซึ่งกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษถูกใส่ร้ายว่าเป็นเหตุทำให้โจทก์ได้รับผลพลอยได้ที่ไม่เป็นธรรม เพราะจำนวนเงินที่ได้รับนั้นจะมากเกินไปจนกว่าการนำไปชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้น

ประการสุดท้าย ค่าเสียหายเชิงลงโทษจะถูกพิจารณาและตัดสินโดยลูกขุน จึงทำให้เกิดความไม่แน่นอนในบรรทัดฐานของการตัดสิน อีกทั้งต้องเผชิญกับปัญหาการไม่มีหลักเกณฑ์ที่วางไว้อย่างชัดเจนตายตัวด้วย

จากที่กล่าวไปจึงเห็นได้ว่า ประเทศอังกฤษดูเหมือนจะมีการขยายชนิดของการกระทำที่เหมาะสมต่อการตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษให้กว้างขวางออกไปจากที่กำหนดไว้ พร้อมไปกับความพยายามที่จะจำกัดค่าเสียหายเชิงลงโทษให้เป็นจำนวนที่เหมาะสม และยังมีความพยายามที่จะทำให้คำตัดสินในค่าเสียหายเชิงลงโทษมีความยืดหยุ่นน้อย โดยให้ผู้พิพากษาเข้ามาแนะนำหลักเกณฑ์ในการตัดสินรวมถึงปัจจัยที่นำมาใช้ประเมินจำนวนค่าเสียหายเชิงลงโทษให้แก่ลูกขุน ทั้งนี้ทั้งนั้นถึงแม้ว่าค่าเสียหายเชิงลงโทษในประเทศอังกฤษจะมีประเด็นปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้น แต่คำตัดสินค่าเสียหายชนิดนี้ก็มิได้ตกเป็นโมฆะแต่อย่างใด อีกทั้งศาลยังพยายามหาแนวทางที่เหมาะสมในการตัดสิน รวมถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้หมดไป เนื่องจากระบบกฎหมายของประเทศอังกฤษจะเห็นว่าค่าเสียหายเชิงลงโทษมีความจำเป็นในฐานะเป็นกลไกให้การลงโทษมีความยุติธรรมมากยิ่งขึ้น

2. ประเทศสหรัฐอเมริกา

2.1 วิวัฒนาการของค่าเสียหายเชิงลงโทษในประเทศสหรัฐอเมริกา

หลักค่าเสียหายเชิงลงโทษได้เข้ามามีบทบาทในกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาหลังจากที่เกิดขึ้นในประเทศอังกฤษมาแล้วถึง 21 ปี โดยเกิดขึ้นในค.ศ.1784 คดี Genay v. Norris²⁰ เป็นกรณีที่อาการป่วยของโจทก์เกิดขึ้นหลังจากได้ดื่มไวน์แก้วที่จำเลยได้แก่ล้งนำแมลงวันใส่ลงไป

²⁰Genay v. Norris, 1 S.C.L. (1 Bay) 6, 7 (S.C. 1784).

ศาลสูง South Carolina ได้กำหนดค่าเสียหายที่เป็นการแก้แค้น (Vindictive Damages)²¹ ให้แก่โจทก์ เนื่องจากจำเลยมีความประพฤติที่น่าตำหนิ กระทำละเมิดโดยจงใจและมีเจตนาร้าย ต่อมาในปี ค.ศ. 1791 ศาลสูงสุดของมลรัฐ New Jersey ได้มีการกล่าวถึงค่าเสียหายเชิงลงโทษ (Punitive Damages) ไว้อย่างชัดเจนในคดี Coryell v. Colbaugh²² ซึ่งเป็นการผิดสัญญาการสมรส ซึ่งเมื่อมีการพิสูจน์อย่างรอบคอบแล้วก็ไม่สามารถที่จะประเมินจำนวนความเสียหายที่เกิดขึ้นจริงได้ ศาลจึงกล่าวว่า ลูกขุนที่ตัดสินค่าเสียหายนี้มีได้พิจารณาเพียงความทุกข์ทรมาน หรือความเสียหายที่โจทก์ได้รับเท่านั้น แต่ยังไม่ตัดสินขึ้นเพื่อเป็นเยี่ยงอย่างและป้องปรามมิให้ความผิดเช่นเดียวกันนี้เกิดขึ้นอีกในอนาคตด้วย

ต่อมาในปี ค.ศ. 1851 ศาลสูงได้ยอมรับค่าเสียหายเชิงลงโทษว่า เป็นส่วนที่เข้ามาเติมเต็มระบบยุติธรรมของสหรัฐอเมริกา โดยในคดี Day v. Woodworth²³ นั้น ศาลเห็นเป็นเอกฉันท์ว่า ในคดีที่มีการกระทำละเมิดด้วยพฤติกรรมที่ชั่วร้ายมีความรุนแรงผิดธรรมดา นั้น ลูกขุนอาจกำหนดค่าเสียหายเป็นจำนวนที่มากกว่าปกติจากการกำหนดค่าเสียหายที่พิสูจน์ได้ เพื่อลงโทษจำเลยและป้องปรามมิให้คนในสังคมถือเอาพฤติกรรมนั้นเป็นเยี่ยงอย่าง

2.2 หลักเกณฑ์ของค่าเสียหายเชิงลงโทษในประเทศสหรัฐอเมริกา

2.2.1 วัตถุประสงค์ของค่าเสียหายเชิงลงโทษในประเทศสหรัฐอเมริกา

ในเขตอำนาจศาลส่วนใหญ่ของประเทศสหรัฐอเมริกา จะยึดถือวัตถุประสงค์ในการตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษหลัก ๆ อยู่ 2 ประการ คือ การลงโทษให้เซ็ดหลาบและป้องปรามมิให้เกิดพฤติกรรมเช่นเดียวกันนี้อีกในภายภาคหน้า ขณะที่มลรัฐส่วนใหญ่จะนำทั้งสองวัตถุประสงค์นี้มาใช้ควบคู่กัน แต่ก็มีบางมลรัฐที่นำวัตถุประสงค์เพียงอย่างใดอย่างหนึ่งมาใช้ร่วมกับวัตถุประสงค์อื่น ๆ อย่างไม่รู้ก็ตามการลงโทษและการป้องปรามก็ยังนับว่าเป็นวัตถุประสงค์ที่สำคัญในการตัดสิน

²¹Vindictive Damages เป็นคำเรียกค่าเสียหายที่กำหนดขึ้นเพื่อลงโทษจำเลยเช่นเดียวกัน Punitive Damages และนอกจาก 2 คำนี้ยังมีคำอื่น ๆ ที่มีความหมายอย่างเดียวกันอีก ได้แก่ Exemplary Damages และ Retribution Damages

²²Coryell v. Colbaugh 1 N.J.L. 77 (1791).

²³Day v. Woodworth, 54 U.S. 363, 371 (1851).

ค่าเสียหายเชิงลงโทษอยู่ดี ทั้งยังมีวัตถุประสงค์อีกประการหนึ่งที่ถูกมองว่าเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษในประเทศสหรัฐอเมริกาด้วย คือการช่วยเหลือสังคมนั่นเอง²⁴

2.2.1.1 การลงโทษ

การลงโทษถือเป็นเหตุผลสำคัญในการตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษโดยมีพื้นฐานอยู่บนแนวคิดที่ว่า ผู้ใดที่กระทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหายด้วยความประพฤติที่ไปล่วงล้ำสิทธิของผู้อื่น ผู้นั้นต้องยอมรับกับการกระทำบางอย่างที่ไม่ถูกต้องได้ ซึ่งหลักพื้นฐานของการลงโทษดังกล่าวนี้ คือการให้ผู้กระทำละเมิดรับผิดชอบในค่าเสียหายที่เพิ่มเติมขึ้นมาจากค่าเสียหายที่พิสูจน์ได้ โดยมีความเสมอภาค ความยุติธรรม และความประสงค์ที่จะนำผู้กระทำผิดเข้าสู่การลงโทษเป็นเหตุผลพื้นฐานที่สำคัญ

แนวคิดที่ให้ค่าเสียหายเชิงลงโทษมีบทบาทหน้าที่ในการลงโทษนี้ มักถูกจัดอยู่ในระดับที่สูงกว่าเหตุผลอื่น ๆ โดยศาลและนักวิจารณ์ส่วนใหญ่จะเห็นว่าการลงโทษนี้เป็นเหตุผลเบื้องต้นในการตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษ ซึ่งสังเกตว่าบ่อยครั้งที่ค่าเสียหายชนิดนี้จะถูกตัดสินขึ้นในการกระทำละเมิดโดยจงใจที่แสดงให้เห็นถึงเจตนาชั่วร้าย ความประมาทเลินเล่อหรือการขี้โกงของผู้กระทำละเมิดเป็นสำคัญ ในบางมลรัฐถึงขนาดยกให้การลงโทษเป็นเหตุผลเพียงหนึ่งเดียวในการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษด้วยซ้ำไป

2.2.1.2 การป้องกัน

วัตถุประสงค์อีกประการหนึ่งที่น่ามาใช้ในการตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้แก่ การป้องกัน โดยพื้นฐานของวัตถุประสงค์ประการนี้จะตั้งอยู่บนทฤษฎีทางการเงิน กล่าวคือ ถ้าหากจำเลยถูกบังคับให้รับผิดชอบในค่าเสียหายที่เพิ่มเติมขึ้นไปจากความเสียหายที่ได้ก่อขึ้นแล้วก็จะมีความเป็นไปได้สูงว่าจำเลยจะได้รับการป้องกัน เพราะถ้าผู้กระทำละเมิดมิได้รับผิดในจำนวนเงินที่เกินไปจากความเสียหายที่เกิดขึ้น ก็มีทางเป็นไปได้ว่าผู้กระทำละเมิดจะยังคงดำเนินพฤติกรรมที่นำตาหนี หรือชั่วร้ายนั้นต่อไป เว้นเสียแต่ว่าพฤติกรรมนั้นจะไม่สามารถทำประโยชน์ใด ๆ ให้กับผู้กระทำละเมิดได้อีก มากไปกว่านั้นข่าวสารในการตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษอาจถูกแพร่สะพัดออกไปจนเป็นเหตุให้ผู้ที่มีความคิดจะกระทำพฤติกรรมแบบเดียวกันถูกป้องกันตามไปด้วย อีกทั้งพฤติกรรมต่าง ๆ ที่นำมากำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษนั้น ยังสามารถนำมาใช้เป็นบรรทัดฐานของสังคมในการกำหนดพฤติกรรมที่ไม่สมควรเอาเป็นเยี่ยงอย่างได้อีกด้วย

²⁴Meredith Matheson Thoms, Punitive Damages in Texas: Examining the Need for a Split-Recovery Statute, *Saint Mary's Law Journal*, 35 (2003): 214.

ทั้งนี้ทั้งนั้นได้มีบางมลรัฐของประเทศสหรัฐอเมริกา ใช้การป้องกันเป็นวัตถุประสงค์เพียงประการเดียวในการตัดสินค้าเสียหายเชิงลงโทษ ไม่ว่าจะมุ่งหมายเพื่อป้องกันผู้อื่นมากกว่าเป็นการป้องกันจำเลยก็ดี หรือจะป้องกันทั้งผู้ที่จะกระทำละเมิดและผู้ที่กำลังกระทำละเมิดอยู่ในปัจจุบันก็ดี หรือบางมลรัฐก็มุ่งป้องกันเพียงผู้ที่กำลังกระทำละเมิดในปัจจุบันเท่านั้น

2.2.1.3 การช่วยเหลือสังคม

นอกจากวัตถุประสงค์ในด้านการลงโทษและการป้องกันแล้ว ยังมีวัตถุประสงค์อีกประการหนึ่งที่อยู่ภายใต้การตัดสินค้าเสียหายเชิงลงโทษของประเทศสหรัฐอเมริกา นั่นคือการช่วยเหลือสังคม ด้วยเหตุที่ถ้ามีการปฏิบัติให้วัตถุประสงค์ต่าง ๆ ของค่าเสียหายเชิงลงโทษสำเร็จลุล่วงไป ก็จะมีผลให้สังคมเกิดความเปราะบางเรียบร้อย ซึ่งจะเห็นได้ว่าวัตถุประสงค์ประการนี้จะเกี่ยวข้องทั้งการลงโทษผู้กระทำละเมิดและการป้องกันมิให้เกิดพฤติกรรมเช่นเดียวกันนี้อีก โดยในการลงโทษอาจถูกพิจารณาในฐานะที่เป็นวัตถุประสงค์สำคัญของการตัดสิน และในฐานะที่ช่วยปรับปรุงสังคมให้ดีขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นการตัดสินค้าเสียหายโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำผู้กระทำละเมิดที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมต่อสังคมมาลงโทษนั้น ยังถือเป็นการชดเชยให้กับสังคมอีกด้วย ดังนั้นศาลสูงของสหรัฐอเมริกาจึงถือว่าค่าเสียหายเชิงลงโทษมิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อชดเชยให้แก่โจทก์ แต่เป็นการชดเชยให้กับสังคมมากกว่า

ทั้งนี้ทั้งนั้นถึงแม้หลักค่าเสียหายเชิงลงโทษในประเทศสหรัฐอเมริกาจะตัดสินขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ตามที่กล่าวไว้ข้างต้น แต่ในบางมลรัฐ เช่น ศาลมลรัฐ Texas จะตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อชดเชยความเสียหายที่อยู่นอกเส้นทาง (Remote Losses) ของโจทก์ เช่น ความไม่สะดวกสบาย หรือ ค่าทนายความ เป็นต้น อย่างไรก็ตามแม้ว่าค่าเสียหายเชิงลงโทษจะนำวัตถุประสงค์ข้างต้นมาใช้ในการตัดสิน แต่ยังคงพบว่าประเทศสหรัฐอเมริกายังให้ค่าเสียหายชนิดนี้ทำหน้าที่อื่น ๆ อีก เช่น รักษาความสงบสุขในสังคมโดยทำให้เกิดการแก้แค้นซึ่งกันและกัน อีกทั้งยังเป็นแรงจูงใจที่สำคัญในการกระตุ้นให้ผู้ที่ถูกกระทำละเมิดนำคดีมาฟ้องร้องด้วย

2.2.2 คดีที่มีการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษในประเทศสหรัฐอเมริกา

ด้วยเหตุที่การกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษในประเทศสหรัฐอเมริกามีได้ถูกจำกัดไว้เพียงบางกรณีอย่างเช่นประเทศอังกฤษ ดังนั้นคดีที่อนุญาตให้กำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษในประเทศสหรัฐอเมริกาจึงมีความหลากหลายมาก และไม่ได้ถูกจำกัดไว้เพียงคดีละเมิดเท่านั้นด้วย โดยคดีที่มีการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษจะมีทั้งคดีเกี่ยวกับสัญญา, คดีทรัพย์สิน, คดีเกี่ยวกับการบุกรุกทางทะเล, คดีแรงงาน และคดีครอบครัว ส่วนคดีละเมิดที่มีการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษนั้นจะมีความแตกต่างไปตามเขตอำนาจศาลที่ตัดสิน โดยมลรัฐส่วนใหญ่ที่อนุญาตให้มีการกำหนดค่าเสียหายเชิง

ลงโทษจะมีได้จำกัดอยู่ที่ชนิดของการกระทำ แต่ส่วนใหญ่จะพิจารณาจากเจตนาชั่วร้ายหรือความประมาทเลินเล่อของผู้กระทำละเมิดเสียมากกว่า โดยหากพิจารณาพฤติกรรมนั้น ๆ แล้วพบว่าเป็นการกระทำละเมิดที่มีเจตนาชั่วร้าย หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง โดยสะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่าผู้กระทำละเมิดมิได้แยแสใส่ใจกับอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับทรัพย์สิน หรือร่างกายของผู้ใดเลย อีกทั้งยังเป็นพฤติกรรมที่คนในสังคมมองว่าไม่ควรถือเป็นเยี่ยงอย่างและควรป้องปรามมิให้เกิดขึ้นในสังคมอีก การกระทำเช่นนั้นก็จะถูกกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษขึ้น

ทั้งนี้ผู้เขียนจะยกตัวอย่างคดีที่มีการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษขึ้นในมลรัฐ Texas โดยศาลของมลรัฐนี้ได้อนุญาตให้กำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษในคดีฉ้อโกง (Fraud) ซึ่งการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษในคดีนี้จะถูกตั้งอยู่บนพื้นฐานการพิสูจน์ว่า โจทก์ได้รับความเสียหายอันเกิดมาจากความจงใจของจำเลย และจำเลยต้องรับรู้ว่าการฉ้อโกงนั้นได้วางแผนมาเพื่อลวงละเมิดสิทธิของโจทก์ อีกทั้งการกระทำละเมิดโดยมีเจตนาชั่วร้าย (Malice) ก็จะถูกกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษขึ้นเช่นเดียวกัน ไม่ว่าจะจำเลยจะจงใจไว้โดยเจตนาหรือไม่ว่าจะทำให้โจทก์ได้รับความเสียหาย (Willful Acts) หรือเป็นการงดเว้นกระทำการใด ๆ ก็ตาม (Omissions) ซึ่งมีความเป็นไปได้ว่าจะทำให้เกิดความเสียหายที่ร้ายแรงตามมา รวมถึงทำให้โจทก์ได้รับความเสียหายแต่จำเลยกลับมิได้แยแสใส่ใจกับอันตรายที่จะเกิดขึ้น²⁵ ในกรณีเช่นนี้ศาลก็จะตัดสินให้จำเลยรับผิดชอบในค่าเสียหายเชิงลงโทษ

2.2.3 การกำหนดจำนวนค่าเสียหายเชิงลงโทษในประเทศสหรัฐอเมริกา

2.2.3.1 การตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษในประเทศสหรัฐอเมริกา

ในมลรัฐส่วนใหญ่ของประเทศสหรัฐอเมริกาจะอนุญาตให้มีการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษได้ แต่มีเพียง 5 มลรัฐเท่านั้นที่จำกัดการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษไว้ ซึ่งการจำกัดในที่นี้จะหมายถึงทั้งการไม่อนุญาตไม่ว่ากรณีใด ๆ ทั้งสิ้น อย่างในมลรัฐ Nebraska และ Washington หรืออนุญาตในบางกรณีแต่ถูกจำกัดไว้อย่างเข้มงวด อย่างในมลรัฐ Louisiana, New Hampshire และ Massachusetts ซึ่งจะกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษได้เฉพาะแต่ในกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติไว้อย่างชัดแจ้งเท่านั้น ยิ่งไปกว่านั้นการตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษในมลรัฐส่วนใหญ่ จะตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษไม่ว่าจำเลยจะอยู่ภายใต้การดำเนินคดีอาญาในความประพฤติดียวกับการฟ้องร้องค่าเสียหายแล้ว หรือความประพฤติที่มีขอบของจำเลย จะถูกเปิดเผยให้เขาต้องเข้าสู่การลงโทษตามกระบวนการทางกฎหมาย

²⁵Jan Woodward Fox and Kate McConnico, "Punitive Damages in Texas 1995- chapter 41 of the Texas Civil Practice & Remedies Code," *Thurgood Marshall Law Review*, 21 (1996): 24.

อาญาต่อไปก็ตาม โดยมีเหตุผลสองประการสำหรับการตัดสินนี้ เหตุผลแรกคือ หลักห้ามฟ้องซ้ำในความผิดเดียวกัน (Double Jeopardy) จะนำมาใช้ได้เพียงกรณีที่มีการฟ้องซ้ำหลายครั้งในคดีอาญาเท่านั้น ดังนั้นการกระทำที่เป็นความผิดทางอาญา จึงมิได้ขัดขวางการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษที่จะมีการฟ้องร้องทางแพ่งเกิดขึ้นในภายหลัง ส่วนเหตุผลประการที่สองคือ บทลงโทษทางแพ่งกับอาญาใช้วัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน โดยบทลงโทษทางอาญาเป็นการชดใช้ความผิดที่กระทำต่อรัฐ ส่วนค่าเสียหายเชิงลงโทษจะเป็นการชดใช้ความผิดที่กระทำต่อคู่กรณีที่เป็นเอกชน

2.2.3.2 การประเมินจำนวนค่าเสียหายเชิงลงโทษในประเทศสหรัฐอเมริกา

ธรรมเนียมปฏิบัติของการประเมินจำนวนค่าเสียหายเชิงลงโทษในประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น จะให้ลูกขุนเป็นผู้มีบทบาทในการไตร่ตรองพิจารณาได้อย่างกว้างขวาง ซึ่งครั้งหนึ่งมีการตัดสินว่า ความประพฤติที่ถูกกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษที่ลูกขุนเป็นผู้ประเมินจำนวนค่าเสียหายเชิงลงโทษนั้น ต้องพิจารณาถึงน้ำหนักของความผิดรวมถึงความจำเป็นที่ต้องป้องปรามความประพฤติที่มีขอบแบบเดียวกันนี้มีให้เกิดขึ้นในภายภาคหน้าด้วย²⁶ นอกเหนือจากนั้นคำตัดสินของลูกขุนจะถูกตรวจสอบอีกครั้งโดยผู้พิพากษาที่ทำการพิจารณาคดี หรือ ศาลอุทธรณ์

2.2.3.3 การควบคุมจำนวนค่าเสียหายเชิงลงโทษในประเทศสหรัฐอเมริกา

ระดับมลรัฐของสหรัฐอเมริกานั้นจะมีหลักเกณฑ์ในการจำกัดจำนวนค่าเสียหายเชิงลงโทษที่แตกต่างกันออกไป ยกตัวอย่าง ในมลรัฐ New Jersey จะจำกัดจำนวนค่าเสียหายเชิงลงโทษไว้ที่ห้าเท่าของจำนวนค่าเสียหายที่พิสูจน์ได้ หรือกำหนด 350,000 ดอลลาร์เป็นจำนวนสูงสุดของค่าเสียหายเชิงลงโทษ ส่วนมลรัฐ Oklahoma ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการจำกัดจำนวนค่าเสียหายเชิงลงโทษไว้โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

ประเภทที่ 1 เมื่อลูกขุนเห็นโดยชัดเจนและมั่นใจในพยานหลักฐานว่าจำเลยมีความผิดโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง กระทำการใดโดยไม่คำนึงถึงสิทธิของผู้อื่นเช่นนี้ ลูกขุนอาจกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษเป็นจำนวนไม่เกินไปกว่า (1) 100,000 ดอลลาร์ หรือ (2) จำนวนของค่าเสียหายที่พิสูจน์ได้

²⁶ ส่วนปัจจัยที่นำมาใช้ประเมินจำนวนค่าเสียหายเชิงลงโทษนั้น ผู้เขียนจะไม่กล่าวซ้ำเนื่องจากในบทที่ 3 หัวข้อที่ 2.3.3.2 ผู้เขียนได้นำปัจจัยที่ใช้การประเมินจำนวนค่าเสียหายเชิงลงโทษของประเทศสหรัฐอเมริกาไปกล่าวถึงไว้แล้ว

ประเภทที่ 2 เมื่อลูกขุนเห็นโดยชัดเจนและมั่นใจในพยานหลักฐานว่า จำเลยกระทำละเมิดโดยจงใจและมีเจตนาร้ายต่อผู้อื่น ลูกขุนอาจกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษเป็นจำนวนไม่เกินไปกว่า (1) 500,000 ดอลลาร์ หรือ (2) สองเท่าของจำนวนค่าเสียหายที่พิสูจน์ได้ หรือ (3) ผลกำไรที่จำเลยได้รับในฐานะที่เป็นผลโดยตรงมาจากการกระทำที่จำเลยทำให้โจทก์ และผู้อื่นได้รับความเสียหาย

ประเภทที่ 3 เมื่อลูกขุนเห็นโดยชัดเจนและมั่นใจในพยานหลักฐานว่า จำเลยกระทำโดยจงใจและมีเจตนาร้ายต่อผู้อื่น และศาลยังพบว่า มีพยานหลักฐานที่แสดงให้เห็นจนปราศจากความสงสัยถึงการที่จำเลยกระทำโดยจงใจและมีเจตนาร้าย อีกทั้งยังเป็นความประทุษร้ายที่ข่มขู่เอาชีวิตมนุษย์ ลูกขุนอาจกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษเป็นจำนวนที่เห็นว่าเหมาะสมได้

ส่วนในระดับสหพันธรัฐนั้น มีกฎหมายบางฉบับที่อนุญาตให้มีการตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษขึ้นได้ แต่เป็นการให้อำนาจไว้เฉพาะการกระทำละเมิดบางกรณีเท่านั้น ยกตัวอย่างเช่น The Fair Credit Reporting Act ศาลอาจกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษเมื่อตัวแทนลูกค้าจงใจละเลยการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ยิ่งไปกว่านั้นกฎหมายอื่น ๆ ที่อนุญาตให้กำหนดค่าเสียหายเป็นสามเท่าก็ยังมี The Clayton Act, The Racketeer Influenced and Corrupt Organization Act (RICO) และ The Comprehensive Environment Response Compensation and Liability Act (CERCLA) อย่างไรก็ตามในทางตรงกันข้ามกฎหมายระดับสหพันธรัฐที่ห้ามการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษไว้อย่างชัดเจนก็มีเช่นเดียวกัน เช่น The Foreign Sovereign Immunities Act และ The Federal Tort Claims Act เป็นต้น

2.2.3.4 แนวทางการทบทวนคำตัดสินในกรณีค่าเสียหายเชิงลงโทษเป็นจำนวนที่มากเกินไป

ศาลสูงสุดของประเทศสหรัฐอเมริกาได้ปฏิเสธการจำกัดจำนวนค่าเสียหายเชิงลงโทษที่ลูกขุนตัดสินขึ้นโดยใช้เหตุผลเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญมาเป็นเวลากว่า 200 ปี โดยได้ยึดถือความคิดเห็นทางประวัติศาสตร์ที่เข้าใจกันดีในประเทศสหรัฐอเมริกาและอังกฤษมาสนับสนุน และในที่สุดศาลสูงสุดได้มีคำตัดสินที่จำกัดจำนวนค่าเสียหายเชิงลงโทษออกมา และยังคงวางแนวทางการทบทวนคำตัดสินเพื่อให้ศาลต่าง ๆ ได้นำไปใช้ เมื่อเห็นว่าคำตัดสินที่ลูกขุนกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษไว้นั้นเป็นจำนวนที่มากเกินไป ซึ่งคดีแรกที่ทำให้การกำหนดจำนวนค่าเสียหายเชิงลงโทษที่ตัดสินโดยลูกขุนมีอันต้องเสียไป เนื่องมาจากค่าเสียหายเชิงลงโทษในคดีนี้เป็นจำนวนที่มากเกินไป และยังเป็นจำนวนที่เกินไปจากการจำกัดไว้ตามรัฐธรรมนูญด้วย คือ BMW of North America, Inc. v. Gore²⁷ ในคดีนี้ศาลสูง

²⁷ BMW of North America, Inc. v. Gore, 517 U.S. 559 (1996).

ของสหรัฐอเมริกาได้วางสิ่งชี้แนะ (Guidepost) 3 ประการไว้ เพื่อประโยชน์แก่การนำมาใช้ทบทวนคำตัดสินที่มีการกำหนดจำนวนค่าเสียหายเชิงลงโทษมากเกินไป ส่วนอีกคดีหนึ่ง ได้แก่ State Farm Mutual Automobile Insurance Co. v. Campbell²⁸ ซึ่งศาลสูงสุดได้เพิ่มเติมรายละเอียดสิ่งชี้แนะที่ได้วางไว้ในคดี Gore ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้นไปอีก

(ก) BMW of North America, Inc. v. Gore

ในคดีนี้ Gore กล่าวหาว่าบริษัท BMW ได้กระทำการข่มขู่ โดยไม่เปิดเผยข้อเท็จจริงที่ว่า รถคันที่ Gore ซื้อไปจากผู้จัดจำหน่ายนั้นเสียหาย และมีการนำสีมาพ่นทับก่อนที่จะจำหน่ายให้แก่ตน คดีนี้ถูกขุ่นตัดสินค่าเสียหายที่พิสูจน์ได้เป็นจำนวน 4,000 ดอลลาร์ และค่าเสียหายเชิงลงโทษอีกจำนวน 4 ล้านดอลลาร์ โดยสรุปว่าการกระทำของ BMW นั้นเป็นการกระทำที่กดขี่อย่างร้ายแรง หรือกระทำการข่มขู่โดยมีเจตนาชั่วร้าย ต่อมา BMW ได้ยื่นอุทธรณ์ต่อศาลสูงรัฐ Alabama แต่ศาลได้ปฏิเสธข้อเรียกร้องของ BMW ที่ต้องการให้จำนวนค่าเสียหายดังกล่าวเป็นจำนวนที่เกินควรขัดต่อรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา อย่างไรก็ตามศาลสูงสุดรัฐ Alabama ได้มีการลดจำนวนค่าเสียหายเชิงลงโทษลงเหลือ 2 ล้านดอลลาร์ และได้วางสิ่งชี้แนะ 3 ประการในการทบทวนคำตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษเอาไว้ ดังนี้

สิ่งชี้แนะประการที่ 1 พิจารณาจากระดับความชั่วร้ายหรือน่าตำหนิของความประพฤติจำเลย ศาลจึงได้ข้อสรุปว่าความประพฤติของ BMW ไม่มีความน่าตำหนิพอที่จะตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษเป็นจำนวน 2 ล้านดอลลาร์ และความเสียหายที่เกิดขึ้นกับ Gore นั้นล้วนแต่เป็นความเสียหายทางการเงิน มิได้เป็นความเสียหายที่กระทำต่อบุคคลแต่อย่างใด อีกทั้งยังไม่มีพยานเอกสารใดที่แสดงให้เห็นถึงการจงใจไม่ซื่อสัตย์, การกระทำที่เป็นเครื่องยืนยันถึงความประพฤติอันชั่วร้าย หรือมีการปิดบังพยานหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงเหตุจูงใจที่ไม่เหมาะสมของ BMW

สิ่งชี้แนะประการที่ 2 คือ อัตราส่วนระหว่างค่าเสียหายที่พิสูจน์ได้และค่าเสียหายเชิงลงโทษ ศาลกล่าวว่าค่าเสียหายเชิงลงโทษต้องแสดงถึงความสัมพันธ์ที่สมเหตุสมผลกับความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง แต่เมื่อนำปัจจัยดังกล่าวมาพิจารณาจึงพบว่าค่าเสียหายเชิงลงโทษจำนวน 2 ล้านดอลลาร์นั้นเป็นอัตราส่วนถึง 500 เท่าของความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งแน่นอนว่าอัตราส่วนนี้ได้สร้างความสงสัยให้กับศาลอย่างมาก

²⁸State Farm Mutual Automobile Insurance Co. v. Campbell, 123 S. Ct. 1513 (2003).

สิ่งชี้้นำประการที่ 3 คือ ความแตกต่างระหว่างค่าตัดสินของค่าเสียหายเชิงลงโทษและบทลงโทษอื่นที่อาจกำหนดขึ้นในความประพฤติอย่างเดียวกัน ศาลอธิบายว่าในการนำปัจจัยนี้มาใช้ ศาลควรทำการทบทวนโดยให้ค่าตัดสินมีความสอดคล้องกับบทลงโทษที่สถานิติบัญญัติได้วางไว้ในความประพฤติเช่นนั้น และบทลงโทษทางแพ่งสูงสุดสำหรับความผิดเกี่ยวกับการซื้อโกงในมลรัฐ Alabama คือ 2,000 ดอลลาร์ ซึ่งนับว่าเป็นจำนวนที่น้อยกว่าค่าเสียหายเชิงลงโทษ 2 ล้านดอลลาร์มากกว่าทีเดียว

ดังนั้นภายใต้การนำสิ่งชี้นำทั้ง 3 ประการมาใช้ทำให้ศาลสรุปได้ว่า ค่าตัดสินนี้เป็นจำนวนเกินไปอย่างมาก และยิ่งเกินไปจากที่จำกัดไว้ตามรัฐธรรมนูญอีกด้วย จึงมีการกลับคำตัดสินของศาลสูงมลรัฐ Alabama และยังนำคดีย้อนกลับไปพิจารณาว่าจะยอมให้ BMW นำคดีมาพิจารณาใหม่หรือตัดสินโดยอิสระให้เป็นคำตัดสินที่เหมาะสมขอด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่

(ข) State Farm Mutual Automobile Insurance Co. v. Campbell

บริษัทประกันภัย State Farm ได้ทำให้การเรียกร้องเงินประกันเกิดความขัดแย้งขึ้น ด้วยพฤติกรรมที่ไม่สุจริต ซ่อโกง และเป็นการจงใจทำให้เกิดความเศร้าโศกทางอารมณ์ โดยคดีนี้ถูกขุนกำหนดค่าเสียหายที่พิสูจน์ได้เป็นจำนวน 2.5 ล้านดอลลาร์ และค่าเสียหายเชิงลงโทษอีก 145 ล้านดอลลาร์ ต่อมาผู้พิพากษาได้ลดจำนวนค่าเสียหายที่พิสูจน์ได้เป็น 1 ล้านดอลลาร์ และค่าเสียหายเชิงลงโทษเป็น 25 ล้านดอลลาร์ คู่กรณีทั้งสองฝ่ายต่างอุทธรณ์ไปที่ศาลสูงมลรัฐ Utah อย่างไรก็ตามหลังจากที่ได้นำแนวทางที่วางไว้ในคดี Gore มาใช้พิจารณา ศาลได้คืนค่าเสียหายเชิงลงโทษจำนวน 145 ล้านดอลลาร์ให้ แต่ในที่สุดคดีนี้ก็กลับคำตัดสินโดยศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกา

อีกทั้งศาลสูงยังได้เพิ่มเติมรายละเอียดสิ่งชี้นำทั้งสามประการในคดี Gore ซึ่งได้นำมาใช้ทบทวนคำตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษในคดีนี้ ดังต่อไปนี้

สิ่งชี้นำประการที่ 1 ศาลกล่าวว่า การนำระดับความชั่วร้ายหรือนำดำเนินในความประพฤติจำเลยมาใช้พิจารณา ควรมองไปที่ปัจจัยดังต่อไปนี้

- (ก) เป็นความเสียหายที่กระทำต่อบุคคลหรือทางการเงิน
- (ข) ความประพฤติของจำเลยแสดงถึงความไม่แยแสต่อความปลอดภัย หรือสุขภาพของผู้อื่นหรือไม่
- (ค) โจทก์มีฐานะทางการเงินที่ไม่มั่นคงหรือไม่
- (ง) ความประพฤติที่เกิดขึ้นเป็นเหตุการณ์ที่แยกออกมาหรือกระทำซ้ำโดยจำเลยหรือไม่
- (จ) ความประพฤติของจำเลยแสดงถึงเจตนาร้าย การซ่อโกง หรือการหลอกลวงหรือไม่

ศาลให้คำอธิบายว่าหากข้อเท็จจริงในคดีเป็นไปตามปัจจัยที่วางไว้เพียงข้อเดียว อาจจะไม่เพียงพอต่อการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษ แต่ถ้าไม่มีข้อเท็จจริงที่ตรงกับปัจจัยใด ๆ เลยเช่นนี้ คำตัดสินจะตกเป็นสิ่งที่ต้องสงสัยในประเด็นเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญทันที และศาลยังกล่าวอีกด้วยว่า ค่าเสียหายเชิงลงโทษควรถูกกำหนดเพียงในกรณีค่าเสียหายที่พิสูจนได้ไม่เพียงพอต่อการลงโทษจำเลยให้เด็ดขาด และไม่สามารถป้องปรามจำเลยหรือผู้อื่นมิให้กระทำซ้ำแบบเดียวกันได้

สิ่งชี้้นำประการที่ 2 ศาลต้องทำให้แน่ใจว่าคำตัดสินของค่าเสียหายเชิงลงโทษมีความสมเหตุสมผลและมีสัดส่วนที่เหมาะสม กับความเสียหายที่โจทก์ได้รับและจำนวนค่าเสียหายที่พิสูจนได้ อีกทั้งยังกล่าวว่ามีบางคำตัดสินที่สัดส่วนระหว่างค่าเสียหายเชิงลงโทษกับค่าเสียหายที่พิสูจนได้เกินไปกว่า 0-9 เท่า (ซึ่งเป็นระดับที่เหมาะสม และเป็นไปตามวิถีทางที่ถูกต้องแห่งกฎหมายด้วย (Due Process of Law) อีกทั้งศาลยังแนะนำว่าถ้าค่าเสียหายที่พิสูจนได้เป็นจำนวนที่มากอยู่แล้ว รัฐธรรมนูญอาจจำกัดการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษไว้ที่ 2 เท่าของจำนวนค่าเสียหายที่พิสูจนได้

สิ่งชี้้นำประการที่ 3 ศาลได้เตือนว่าการนำบทลงโทษอื่น ๆ ที่อาจกำหนดขึ้นในความประพฤติอย่างเดียวกันมาเปรียบเทียบกับคำตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษนั้น ไม่ได้หมายถึง ค่าเสียหายเชิงลงโทษสามารถถูกนำมาใช้แทนบทลงโทษทางอาญาได้ และในคดีนี้บทลงโทษภายใต้กฎหมายมลรัฐ Utah ที่ศาลเห็นว่าสามารถนำไปเปรียบเทียบกับความประพฤติของ State Farm ได้ คือ ค่าปรับในกรณีข้อโกงจำนวน 10,000 ดอลลาร์ ซึ่งจะเห็นว่าเงินจำนวนนี้น้อยมากเมื่อเทียบกับค่าเสียหายเชิงลงโทษจำนวน 145 ล้านดอลลาร์

2.3 ประเด็นปัญหาของค่าเสียหายเชิงลงโทษที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญของประเทศสหรัฐอเมริกา

ในมลรัฐส่วนใหญ่ของสหรัฐอเมริกานั้นยอมรับในหลักการของค่าเสียหายเชิงลงโทษ แต่มีเพียงไม่กี่รัฐเท่านั้นที่ไม่ยอมรับหลักการดังกล่าว โดยนำประเด็นเกี่ยวกับการขัดต่อรัฐธรรมนูญมาใช้เป็นเหตุผลในทางปฏิเสธ จำเลยจึงมักจะหยิบยกประเด็นดังกล่าวมาใช้เพื่อต่อสู้ว่าหลักการของค่าเสียหายเชิงลงโทษล่วงละเมิดรัฐธรรมนูญไม่ว่าในระดับสหพันธรัฐหรือมลรัฐ การโจมตีในประเด็นนี้ได้กล่าวไว้โดยเป็นไปในทิศทางเดียวกันดังนี้

2.3.1 ค่าเสียหายเชิงลงโทษเป็นความรับผิดชอบทางแพ่งกึ่งอาญา

ด้วยเหตุที่ค่าเสียหายเชิงลงโทษนั้นมีลักษณะเป็นการลงโทษมากกว่าเป็นการเยียวยาความเสียหายในทางแพ่ง แต่เนื่องด้วยจำเลยที่ได้รับการตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษจะไม่ได้รับประโยชน์จากมาตรการคุ้มครองจำเลยในคดีอาญาตามรัฐธรรมนูญ ประเด็นนี้จึงถูกหยิบยกขึ้นมาว่า จำเลยในคดีดังกล่าวควรจะได้รับคุ้มครองเช่นเดียวกับจำเลยในคดีอาญาด้วยหรือไม่

2.3.1.1 ค่าเสียหายเชิงลงโทษในฐานะเป็นการลงโทษ

เขตอำนาจศาลส่วนใหญ่เห็นว่าค่าเสียหายเชิงลงโทษมีจุดมุ่งหมายเพื่อลงโทษจำเลย โดยจำเลยอาจโต้แย้งว่าการลงโทษที่ให้จำเลยชดใช้เงินสำหรับการกระทำละเมิดที่ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง หรือมีเจตนาร้ายนั้น ไม่แตกต่างไปจากการชำระค่าปรับตามกฎหมายอาญาเลย อย่างไรก็ตาม ได้พบความแตกต่างระหว่างการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษกับการปรับซึ่งเป็นการลงโทษตามกฎหมายอาญา กล่าวคือ จำเลยที่ต้องรับผิดชอบในค่าเสียหายเชิงลงโทษจะไม่มีตราบาปจากสังคมว่าเคยได้รับโทษทางอาญามาก่อน อีกทั้งยังไม่ต้องเผชิญกับการถูกตีเตียนจากสังคมอีกด้วย แม้ว่าค่าเสียหายเชิงลงโทษจะไม่ได้มีรูปแบบเป็นการเยียวยาทางแพ่งที่ทำให้โจทก์กลับสู่สภาพเดิมก็ตาม แต่ก็ไม่ได้ตกอยู่ภายในกรอบการจำกัดความของรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาที่ใช้กับคดีอาญา

2.3.1.2 การห้ามฟ้องซ้ำคดีอาญา (ในความผิดเดียวกัน) : Double Jeopardy

ในการกระทำที่จำเลยต้องรับผิดชอบในค่าเสียหายเชิงลงโทษและยังต้องถูกดำเนินคดีอาญาด้วยนั้น จะถือว่าขัดต่อหลักการห้ามฟ้องซ้ำคดีอาญาในความผิดเดียวกันหรือไม่ ยกตัวอย่างในคดี *Brooks v. Wootton*²⁹ จำเลยต้องรับผิดชอบในค่าเสียหายเชิงลงโทษ 6,500 ดอลลาร์ และยังต้องชำระค่าปรับทางอาญาเป็นจำนวน 25 ดอลลาร์ ในประเด็นนี้หากเห็นว่าเป็นการขัดต่อหลักห้ามฟ้องซ้ำคดีอาญา เนื่องจากจำเลยไม่ควรต้องได้รับโทษซ้ำสองครั้งในความผิดเดียวกันจะไม่ยุติธรรมเท่าใดนัก เพราะถ้าในคดีนั้นมีการดำเนินคดีอาญาก่อน แล้วมีการกำหนดค่าปรับเป็นจำนวนเพียงเล็กน้อย ก็จะเป็นการป้องกันมิให้มีการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษด้วย ยิ่งไปกว่านั้นในกรณีที่จำเลยถูกตัดสินว่ามีความผิด ค่าเสียหายเชิงลงโทษจะอยู่ในคุณสมบัติของการลงโทษอันดับที่สองมากกว่าเป็นการดำเนินคดีครั้งที่ 2 เพราะถ้าหากจำเลยถูกตัดสินให้พ้นผิดก่อนหน้านี้ ค่าเสียหายเชิงลงโทษจะเป็นบทลงโทษอันดับที่ 2 ที่จะทำให้เขาได้รับการลงโทษ

2.3.1.3 การพิสูจน์พยานหลักฐานจนปราศจากความสงสัย : Proof Beyond Reasonable Doubt

ปัจจุบันมาตรฐานในการพิสูจน์พยานหลักฐานในการตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษของประเทศสหรัฐอเมริกาจะอยู่ในระดับชัดเจนและมั่นใจ (Clear and Convincing) โดยไม่มีมลรัฐใดนำการพิสูจน์พยานหลักฐานในระดับปราศจากความสงสัย (Proof Beyond Reasonable Doubt) มาใช้ในการตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษ เนื่องจากการพิสูจน์พยานหลักฐานในการตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษนั้นจะมีมาตรฐานที่ต่ำกว่าการสืบพยานหลักฐานในคดีอาญา ด้วยเหตุนี้จำเลยอาจโต้แย้งว่าหากไม่นำหลักการพิสูจน์จนปราศจากความสงสัยมาใช้ จะเป็นการทำลายหลักสันนิษฐานไว้ก่อนว่า

²⁹Brooks v. Wootton 355 F.2d 177 (2d Cir. 1966).

จำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์ก็ได้ เพราะหากมีการพิสูจน์จนยังไม่หมดความสงสัยอาจมีความเป็นไปได้ที่จะนำผู้บริสุทธิ์มาลงโทษ อย่างไรก็ตามในความเป็นจริงประเด็นนี้อาจเกิดขึ้นไม่บ่อยนัก เพราะไม่มีลูกขุนคนใดจะกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษขึ้นโดยไม่แน่ใจว่าจำเลยกระทำละเมิดจริงหรือไม่ ลูกขุนต้องสืบพยานหลักฐานจนมีความแน่นอนจนปราศจากข้อสงสัยเสียก่อนแล้วว่า จำเลยได้กระทำละเมิดจริงจึงจะตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษได้

2.3.1.4 สิทธิของบุคคลที่จะไม่ถูกบังคับให้เบิกความประจานตนเอง : Self – Incrimination

โดยทั่วไปจำเลยในคดีอาญาจะไม่สามารถถูกบังคับให้ต้องเบิกความเป็นพยานเพื่อประจานตนเองได้ แต่จำเลยในคดีแพ่งส่วนใหญ่จะถูกบังคับเช่นนั้นได้ ดังนั้นค่าเบิกความของจำเลยที่ไม่ควรนำมาใช้ในการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษจึงขึ้นอยู่กับว่าการกระทำของจำเลยถูกมองความเห็นว่าเป็นการกระทำผิดทางอาญาหรือไม่ เนื่องจากจำเลยจะได้รับความคุ้มครองในกรณีที่ค่าเบิกความของเขาอาจถูกนำไปใช้ประจานตัวจำเลยเองในการดำเนินคดีอาญาภายหลัง อีกทั้งเหตุผลทางนโยบายจะไม่สนับสนุนให้มีการขยายเอกสิทธิ์ดังกล่าวออกไปใช้กับค่าเสียหายเชิงลงโทษ ความกังวลส่วนใหญ่จึงอยู่กับการที่รัฐใช้อำนาจในการดำเนินคดีอาญาในทางที่ผิด จึงมีหลักนี้ขึ้นเพื่อคุ้มครองจำเลยให้ได้รับความยุติธรรมในการดำเนินคดี

2.3.1.5 การเผชิญหน้าของพยาน : Confrontation of Witnesses

ในคดีอาญา จำเลยจะได้รับสิทธิในการเผชิญหน้ากับผู้กล่าวหา แต่ในคดีแพ่ง โจทก์จะได้รับสิทธิในการเลือกพยานหลักฐานทั้งหมดเพื่อใช้ในการต่อสู้กับจำเลย โดยโจทก์จะเป็นพยานที่สำคัญที่สุด และจะต้องให้การเป็นพยานอยู่เสมอ ในคดี *United States v. Zucker*³⁰ สิทธิของจำเลยในการเผชิญหน้ากับพยานหลักฐานฝ่ายโจทก์ได้ถูกปฏิเสธ แต่อย่างไรก็ตามการแสดงพยานหลักฐานนี้จะทำสำเร็จได้ยากลำบาก และจำเลยอาจจะชักจูงศาลให้บังคับพยานฝ่ายโจทก์ให้มาศาลก็ได้

2.3.2 ค่าเสียหายเชิงลงโทษในฐานะที่ล่วงละเมิดวิถีทางที่ถูกต้องแห่งกฎหมาย : Due Process of Law

ในคดีแพ่งโดยทั่วไปหากจำเลยได้กระทำการใดด้วยความประมาทเลินเล่อ มีเจตนาชั่วร้าย ข้อโกง หรือความประพฤติอื่นใดที่สมควรได้รับการลงโทษ หากจำเลยกระทำในทางที่วิญญูชนทั่วไปจะไม่กระทำ และเห็นได้ว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นเป็นผลอันใกล้ชิดมาจากความประพฤติของตนก็จะถูกเรียกให้ชดใช้ความเสียหาย

³⁰ *United States v. Zucker* 161 U.S. 475, 481 (1896).

ในคดีอาญาจำเลยจะรู้หรือมีโอกาสที่จะรู้ได้ว่าความประพฤติใดที่จะทำให้ตนต้องได้รับโทษทางอาญา แต่ในทางกลับกันการกระทำใดที่ไม่มีโอกาสที่จะรู้ได้ว่าหากกระทำไปแล้วจะได้รับการลงโทษหรือไม่นั้นอาจขัดต่อรัฐธรรมนูญ ดังนั้นการที่ค่าเสียหายเชิงลงโทษถูกประเมินจากความประพฤติของจำเลยซึ่งกระทำละเมิดโดยจงใจ หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงตามพฤติการณ์แต่ละคดีนั้น จึงเป็นบรรทัดฐานที่ยังไม่เฉพาะเจาะจงเท่าใดนัก ดังนั้นความผิดที่สามารถนำมาใช้เรียกค่าเสียหายเชิงลงโทษได้จะไม่มีความชัดเจน และยังส่งผลให้มาตรฐานในการตัดสินจำนวนค่าเสียหายเชิงลงโทษก็จะไม่มีความชัดเจนตามไปด้วย อีกทั้งบทบัญญัติทางกฎหมายอาญาได้มีการกำหนดบทลงโทษทั้งในอัตราสูงสุดและต่ำสุดไว้อย่างชัดเจน แต่ในขณะที่การกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษนั้นจะอยู่ภายใต้การใช้ดุลยพินิจของผู้พิพากษาหรือลูกขุนในคดีนั้น ๆ เป็นสำคัญ

คดี Pacific Mutual Life Insurance Co. v. Haslip³¹ เป็นคดีในการศึกษาถึงประเด็นการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษอาจมีปัญหาคัดกับรัฐธรรมนูญภายใต้หลัก Due Process กล่าวคือจำเลยในคดีนี้ได้โต้แย้งการตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษของลูกขุนที่มีจำนวนสูงถึง 8 แสนดอลลาร์และยังเรียกเงินในส่วนที่เป็นค่าใช้จ่ายอีกประมาณ 4,000 ดอลลาร์ โดยคดีนี้เทศบาลของเมือง Roosevelt City ได้ทำประกันสุขภาพโดยผ่านตัวแทนประกันของบริษัทประกันภัย แต่ตัวแทนได้เก็บเบี้ยประกันไว้เองโดยไม่ส่งไปยังบริษัทประกันภัย ต่อมาบริษัทจึงได้ส่งหนังสือบอกกล่าวเพื่อยกเลิกการทำประกันภัยไปยังเทศบาลโดยผ่านตัวแทน แต่ตัวแทนก็ไม่ได้ส่งให้แต่อย่างใด ดังนั้นลูกจ้างของเทศบาลจึงไม่รู้ว่าประกันสุขภาพและชีวิตนั้นใช้ไม่ได้ เมื่อโจทก์ได้เข้าโรงพยาบาลและมีค่าใช้จ่ายในการรักษาประมาณ 4,000 ดอลลาร์ บริษัทประกันภัยก็ได้ปฏิเสธที่จะจ่าย โจทก์จึงนำการกระทำไปฟ้องร้องบริษัทประกันภัย โดยลูกขุนได้กำหนดให้จำเลยชดใช้ค่าเสียหายให้แก่โจทก์เป็นจำนวนมากกว่า 1 ล้านดอลลาร์ โดยแยกเป็นค่าเสียหายที่พิสูจน์ได้จำนวน 200,000 ดอลลาร์และค่าเสียหายเชิงลงโทษอีก 840,000 ดอลลาร์

ในการพิจารณาประเด็นที่ว่า หลัก Due Process ถูกล่วงละเมิดหรือไม่นั้น ศาลในคดี Haslip ได้ศึกษาถึงคำแนะนำที่ผู้พิพากษาให้กับลูกขุนเป็นอย่างแรก ซึ่งคำแนะนำนั้นได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ทั่วไปของค่าเสียหายเชิงลงโทษ และแจ้งลูกขุนว่าพวกเขาสามารถตัดสินจำนวนค่าเสียหายเชิงลงโทษได้โดยนำวัตถุประสงค์เหล่านั้นมาใช้ในการตัดสิน อีกทั้งศาลยังถือว่าคำแนะนำเหล่านี้ได้นำผลประโยชน์ที่ Pacific Mutual ได้รับเข้ามาใช้กำหนดค่าตัดสิน และยังนำผลประโยชน์ของรัฐมาใช้ในการประเมินค่าตัดสินเฉพาะรายนี้ด้วย ซึ่งประโยชน์ในการตัดสินก็ได้แก่การป้องปราม

³¹ Pacific Mutual Life Insurance Co. v. Haslip 499 US 1 (1991).

และการลงโทษจำเลยได้อย่างเหมาะสมนั่นเอง ดังนั้นการให้ลูกขุนมีอิสระในการตัดสินจึงไม่เป็นการล่วงละเมิดรัฐธรรมนูญ ดังนั้นจากคดี Haslip จึงเห็นได้ว่าศาลยอมให้สภานิติบัญญัติของมลรัฐเป็นผู้มีอำนาจอย่างอิสระในการกำหนดรูปแบบการตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษ

2.3.3 ค่าเสียหายเชิงลงโทษในฐานะที่ล่วงละเมิดหลักเสรีภาพในการพูด : Free Speech

ในการฟ้องร้องคดีหมิ่นประมาท จำเลยอาจโต้แย้งว่าค่าเสียหายเชิงลงโทษควรถูกห้ามในฐานะเป็นการทำให้สิทธิตามรัฐธรรมนูญสั้นคลอน ในคดี Butts v. Curtis Publishing Co.,³² ประเด็นนี้ได้ถูกหยิบยกขึ้นเมื่อนิตยสารฉบับหนึ่งได้ตีพิมพ์ข้อความที่ทำลายชื่อเสียงโจทก์ จำเลยต่อสู้ว่าเขามีสิทธิที่จะพิมพ์เนื้อหาดังกล่าว และการที่กำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษนั้นเป็นการทำให้โจทก์ได้รับสิทธิมากเกินไป ข้อโต้แย้งนี้ได้มีเพียงผู้พิพากษา Rivers เท่านั้นที่ยอมรับโดยไม่เห็นพ้องกับคดี Butts โดยเขาได้โต้แย้งว่าการตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษเป็นจำนวนถึง 3,000 เท่าของอัตราค่าปรับสูงสุดซึ่งกำหนดให้แก่จำเลยในการฟ้องร้องคดีอาญา เป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ

การกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษสำหรับการหมิ่นประมาทหรือการปล่อยข่าวลือเพื่อทำลายชื่อเสียงอาจจะไม่เหมาะสม เนื่องจากค่าเสียหายทั่วไปและค่าเสียหายพิเศษที่ชดเชยให้แก่โจทก์นั้น เป็นการชดเชยได้ทั้งความเสียหายที่ลับเฉพาะและที่คาดคะเนได้อยู่ในตัว (แต่ไม่รวมถึงค่าทนายความ) ดังนั้นค่าเสียหายเชิงลงโทษจึงถูกโต้แย้งในฐานะเป็นบทลงโทษของการตีพิมพ์หนังสือที่เผยแพร่ทรศนะหรือความคิดต่อสาธารณชน อย่างไรก็ตามศาลสูงได้กล่าวว่า การตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษที่อยู่ภายใต้การชี้แนะอย่างเหมาะสม จะไม่เป็นการล่วงละเมิดรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด

2.4 การปฏิรูปอย่างเป็นทางการของระบบค่าเสียหายเชิงลงโทษในประเทศสหรัฐอเมริกา

ด้วยเหตุที่ประเทศสหรัฐอเมริกากำลังประสบกับปัญหาการเพิ่มขึ้นของทั้งจำนวนเงิน และความถี่ในการตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษ ในปัจจุบันมลรัฐต่าง ๆ จึงได้มีแนวความคิดที่จะปฏิรูประบบค่าเสียหายเชิงลงโทษเสียใหม่ เพื่อให้สภาพปัญหาดังกล่าวคลี่คลายลงไป แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากแต่ละมลรัฐจะมีการเลือกใช้วัตถุประสงค์ในการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษที่แตกต่างกันไป แต่จะถือว่าการลงโทษและป้องปรามเป็นวัตถุประสงค์หลักที่สำคัญ ดังนั้นในการที่แต่ละมลรัฐจะเลือกระบบใดในการปฏิรูปลักษณะนั้นจะต้องให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และหน้าที่ของค่าเสียหายเชิงลงโทษที่ยึดถือในมลรัฐนั้น ๆ ด้วย โดยจะมีพื้นฐานอยู่บนระบบใดระบบหนึ่ง ดังต่อไปนี้

³² Butts v. Curtis Publishing Co., 388 U.S. 130, 18 L. Ed. 2d. 1094, 87 Sup. Ct. 1975 (1967).

2.4.1 ยกเลิกการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษ

บางมลรัฐของประเทศสหรัฐอเมริกาไม่เพียงแต่หาวิธีในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเท่านั้น แต่ได้ขจัดปัญหาดังกล่าวให้หมดสิ้นไปด้วยการยกเลิกระบบค่าเสียหายเชิงลงโทษออกไป โดยในมลรัฐ Louisiana , Massachusetts , Nebraska , New Hampshire และ Washington ได้ยกเลิกการเรียกร้องค่าเสียหายเชิงลงโทษออกไปในทุกกรณี เว้นแต่ว่าจะมีสถานการณ์ที่กำหนดไว้โดยชอบด้วยกฎหมาย อย่างไรก็ตาม แม้ว่ารัฐอื่น ๆ จะมีได้ยกเลิกค่าเสียหายเชิงลงโทษไป แต่ได้มีการจำกัดมูลเหตุในการฟ้องเรียกร้องค่าเสียหายเชิงลงโทษไว้ในฐานะเป็นการเยียวยาวิธีหนึ่ง ยิ่งไปกว่านั้น ในรัฐ Alaska , Minnesota และ Iowa ได้ลดสถานการณ์ในการเรียกร้องค่าเสียหายเชิงลงโทษให้น้อยลงไป โดยผลที่ได้รับจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวคือ สามารถจำกัดจำนวนโจทก์ที่เรียกร้องค่าเสียหายเชิงลงโทษให้มีแต่ผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะได้รับค่าเสียหายเชิงลงโทษเท่านั้น

2.4.2 การกำหนดเพดานสูงสุดของจำนวนค่าเสียหายเชิงลงโทษ

ในขณะที่บางมลรัฐยกเลิกค่าเสียหายเชิงลงโทษไป แต่ก็ยังมีบางมลรัฐที่ไม่ได้ยกเลิกค่าเสียหายเชิงลงโทษ แต่ได้จำกัดการใช้ดุลยพินิจของลูกขุนโดยวางอัตราสูงสุดของค่าเสียหายเชิงลงโทษไว้ ซึ่งได้แก่รัฐ Alabama , Georgia , Virginia และ Oklahoma รวมถึงการกำหนดจำนวนสูงสุดให้สัมพันธ์กับค่าเสียหายที่พิสูจน์ได้ โดยใช้วิธีการนำจำนวนค่าเสียหายที่พิสูจน์ได้ในคดีนั้น ๆ มาคูณกับสัดส่วนที่เหมาะสม เพื่อหาเพดานสูงสุดของจำนวนค่าเสียหายเชิงลงโทษในแต่ละกรณี เช่น ในมลรัฐ Florida , Colorado และ Connecticut ส่วนในรัฐ Nevada และ Texas จะกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษโดยใช้อัตราสูงสุดควบคู่กับการใช้ความสัมพันธ์ของค่าเสียหายที่พิสูจน์ได้ ขณะที่รัฐ Kansas ใช้ทั้งอัตราสูงสุด และฐานะทางการเงินของจำเลยเป็นพื้นฐานในการกำหนดจำนวนของค่าเสียหายเชิงลงโทษ

2.4.3 การสร้างกำแพงเพื่อจำกัดค่าเสียหายเชิงลงโทษ

มีหลายรัฐในสหรัฐอเมริกาที่ไม่ได้จำกัดสิทธิในการได้รับค่าเสียหายเชิงลงโทษ แต่จะทำให้กระบวนการในการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษเป็นไปด้วยความยากมากยิ่งขึ้น โดยมีการสร้างกำแพงเพื่อทำให้การกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษมิได้เป็นเรื่องง่ายสำหรับโจทก์ทุกคนที่จะได้รับมัน ซึ่งกำแพงที่สร้างขึ้นนั้นแต่ละมลรัฐจะใช้กระบวนการทางกฎหมายที่แตกต่างกันมาชัดขวางโจทก์ ยกตัวอย่างเช่น รัฐ Illinois และ Minnesota ได้ชัดขวางการเรียกร้องค่าเสียหายเชิงลงโทษจากการเรียกร้องในตอนแรก ส่วนรัฐ South Dakota ต้องการให้มีการพิจารณาคดีพิเศษก่อนการดำเนินคดีในประเด็นค่าเสียหายเชิงลงโทษ มีรัฐมากมายที่เพิ่มภาระในการตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษโดยใช้มาตรฐานการพิสูจน์พยานหลักฐานในระดับให้มีความชัดเจน และมั่นใจ ซึ่งรัฐเหล่านั้น ได้แก่ รัฐ Alabama , California , Georgia , Kansas , Nevada , Alaska , Iowa , South Dakota และ Minnesota

2.4.4 การหันเหส่วนแบ่งของค่าตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษ

มีหลายมลรัฐที่พยายามจะทำให้ค่าเสียหายเชิงลงโทษมีค่าน้อยลงด้วยการลดสิ่งจูงใจของโจทก์ไป โดยใช้วิธีหันเหส่วนแบ่งของทุก ๆ ค่าตัดสินออกไปจากโจทก์เพื่อเข้าสู่กองทุนของรัฐ ซึ่งมลรัฐเหล่านี้พยายามที่จะลดผลประโยชน์ที่โจทก์จะได้รับจากค่าเสียหายเชิงลงโทษให้น้อยลงไป เพื่อลดความปรารถนาในค่าเสียหายเชิงลงโทษ

ส่วนการพิจารณาว่าค่าเสียหายเชิงลงโทษจะหันเหไปเมื่อใด และหันเหไปสู่ที่ใดนั้นจะมีวิธีที่แตกต่างไป โดยในบางรัฐจะหันเหค่าเสียหายเชิงลงโทษเข้าสู่กองทุนของรัฐในทุก ๆ ครั้งที่โจทก์ได้รับการตัดสินให้ได้รับค่าเสียหายเชิงลงโทษ ขณะที่มลรัฐอื่นจะหันเหส่วนแบ่งเพียงในบางชนิดของคดี อีกทั้งยังให้ผู้พิพากษาเป็นผู้ใช้ดุลยพินิจพิจารณา ตัวอย่างเช่น รัฐ Illinois อนุญาตให้ผู้พิพากษาพิจารณาแบ่งส่วนค่าเสียหายเชิงลงโทษเข้าสู่กองทุนของรัฐ ขณะที่ รัฐ Colorado และ Florida นั้น ต้องการให้กระจายส่วนแบ่งไปสู่สาธารณะชน อีกทั้งรัฐ Georgia มอบอำนาจให้รัฐได้รับส่วนแบ่งของค่าเสียหายเชิงลงโทษจากคดี Product Liability ขณะที่รัฐ Kansas ได้นำส่วนแบ่งของค่าตัดสินที่ผิดจรรยาบรรณทางแพทย์เข้าสู่กองทุนการดูแลสุขภาพ อีกทั้งรัฐ Iowa จะปล่อยให้โจทก์เก็บค่าเสียหายเชิงลงโทษทั้งหมดไว้ ถ้าการกระทำของจำเลยเป็นความประทุษร้ายที่มุ่งเฉพาะเจาะจงต่อโจทก์ ส่วนมลรัฐอื่น ๆ จะหันเหค่าตัดสินส่วนใหญ่เข้าสู่กองทุนดูแลสุขภาพของมลรัฐนั้น ๆ

แม้ในมลรัฐต่าง ๆ ของประเทศสหรัฐอเมริกาจะมีการปฏิรูประบบค่าเสียหายเชิงลงโทษ เพื่อให้การตัดสินค่าเสียหายชนิดนี้มีความเป็นธรรมและเป็นจำนวนที่สมเหตุสมผล แต่ค่าตัดสินของศาลสหรัฐอเมริกาในปัจจุบันก็เป็นตัวอย่างให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ทั้งในระดับมลรัฐและสหพันธรัฐให้ความใส่ใจในระบบการตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษมาก ทั้งในกระบวนการตัดสินและการประเมินจำนวนค่าเสียหายเชิงลงโทษ โดยศาลจะถือหลัก Due Process เป็นมาตรฐานการป้องกันที่สำคัญเพื่อทำให้การตัดสินค่าเสียหายชนิดนี้มีความเป็นธรรม อีกทั้งหลัก Due Process ยังมีความสำคัญต่อการช่วยป้องกันมิให้ค่าเสียหายเชิงลงโทษเป็นจำนวนที่มากเกินไปด้วย ดังนั้นจึงเป็นไปได้ที่ต่อไปศาลอเมริกันจะทำการตรวจสอบค่าตัดสินอย่างละเอียดเพื่อให้แน่ใจว่า มาตรฐานในการตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษของประเทศสหรัฐอเมริกาจะมีความสมเหตุสมผล และมีสัดส่วนที่พอเหมาะกับความผิดที่ได้กระทำขึ้น แม้ในสหรัฐอเมริกาจะมีข่าวการตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษเป็นจำนวนมหาศาลอยู่บ่อยครั้ง ไม่ว่าจะเป็นชาวที่ถูกชนรัฐ Oregon ตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษเป็นจำนวนเกือบ 80 ล้านดอลลาร์ให้แก่ครอบครัวของผู้สูญหรือวัย 40 ปี ที่เรียกร้องให้บริษัทผู้ต้องรับผิดชอบสำหรับการตายอันเนื่องมาจากการสูญหรือ อีกทั้งในปี ค.ศ.1997 ลูกชนรัฐ Louisiana ได้ตัดสินให้ CSX ซึ่งเป็นเจ้าของรางรถรับผิดค่าเสียหายเชิงลงโทษเป็นจำนวนถึง 3.4 พันล้านดอลลาร์ ในกรณีไฟไหม้รถรางแม่

ในเหตุการณ์นี้จะไม่มีความผิดได้ รับบาดเจ็บร้ายแรงเลยก็ตามที่ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นได้มีข้อเท็จจริงบางอย่างปรากฏขึ้น เมื่อพบว่าแท้จริงแล้วในสหรัฐอเมริกา ค่าเสียหายเชิงลงโทษจะหาได้ยากมาก โดยนักวิจัยของสถาบัน RAND ได้ทำการศึกษาและพบว่าในปี ค.ศ.1997 มีค่าเสียหายเชิงลงโทษถูกตัดสินเพียงแค่ 7 เปอร์เซ็นต์ของคำตัดสินที่โจทก์ฟ้องร้องเท่านั้น ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าบ่อยครั้งสื่อมวลชนได้ประโคมข่าวจนเกินความเป็นจริง โดยได้มีการเพิ่มเติมและบิดเบือนข้อมูลและจะรายงานเพียงคดีที่ถูกตัดสินเป็นจำนวนเงินที่สูงผิดธรรมดาเท่านั้น ยิ่งไปกว่านั้นแม้ในบางคดีจะมีการตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษเป็นจำนวนมหาศาลก็จริง³³ แต่เมื่อศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกาได้กลับคำตัดสินหรือลดจำนวนค่าเสียหายเชิงลงโทษนั้นลงมา คำตัดสินที่เกิดขึ้นภายหลังกลับมิได้ถูกนำมารายงานให้สาธารณชนได้ทราบหรือรับรู้เพิ่มเติมแต่อย่างใด

3. ประเทศออสเตรเลีย

3.1 วิวัฒนาการของค่าเสียหายเชิงลงโทษในประเทศออสเตรเลีย

ช่วงก่อนที่จะมีการวางหลักเกณฑ์ค่าเสียหายเชิงลงโทษไว้ในคดี Rookes v. Barnard เมื่อปี ค.ศ.1964 นั้น หลักค่าเสียหายเชิงลงโทษในประเทศอังกฤษกับออสเตรเลียจะมีความสัมพันธ์กัน โดยจะตัดสินค่าเสียหายชนิดนี้ในคดีที่พบว่าความประพฤติของจำเลยเป็นการเอาเปรียบ (High-handed) ดูถูก (Insolent) เจตนาร้าย (Malicious) หรือการกระทำด้วยวิธีอื่นที่แสดงออกถึงความดูหมิ่นเกลียดชังไม่คำนึงถึงสิทธิของโจทก์ เป็นต้น ต่อมากฎหมายของออสเตรเลียได้มีการปรับปรุงหลักค่าเสียหายเชิงลงโทษให้มีความทันสมัยมากขึ้นในปี ค.ศ.1964 โดยเกิดขึ้นจากคำพูดของ Lord Devlin ในคดี Rookes v. Barnard ซึ่งเป็นคำพูดที่เกิดขึ้นก่อนจะมีคำตัดสินของสภาขุนนางในประเทศอังกฤษเสียด้วยซ้ำ โดย Lord Devlin ได้ทำสิ่งที่สำคัญ 2 ประการ ได้แก่ พยายามที่จะกำหนดคำศัพท์เฉพาะทาง

³³ ยกตัวอย่างเช่น ในคดี CSX และคดี BMW of North America, Inc. v. Gore ซึ่งสัดส่วนระหว่างค่าเสียหายเชิงลงโทษกับค่าเสียหายที่พิสูจน์ได้มีถึง 1,000 : 1 อย่างไรก็ตามค่าเฉลี่ยของคดีที่ค่าเสียหายเชิงลงโทษมีมากกว่าค่าเสียหายที่พิสูจน์ได้ในประเทศสหรัฐอเมริกาจะมีเพียง 40 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น และเกือบจะทั้งหมดเป็นการกระทำละเมิดที่จำเลยมีพฤติกรรมน่าตำหนิ อย่างเช่น การเมินเฉยไม่ใส่ใจของจำเลยในระหว่างที่มีการย้ายคนออกจุกเงินในคดี CSX เป็นต้น

ในการกำหนดค่าเสียหายให้มีความสอดคล้องกัน เนื่องจากก่อนหน้าปี ค.ศ.1964 จะไม่มีการจำแนกคดีออกเป็นค่าเสียหายชนิดต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นค่าเสียหายเชิงลงโทษ (Punitive Damages) , ค่าเสียหายเพื่อเป็นเยี่ยงอย่าง (Exemplary Damages) , ค่าเสียหายที่เป็นการแก้แค้น (Vindictive Damages) , ค่าเสียหายที่เป็นการซ้ำเติม (Aggravates Damages) , หรือค่าเสียหายเพื่อตอบแทนแก้แค้น (Retributory Damages) แต่อย่างไร โดย Lord Devlin ได้ชี้ให้เห็นว่าวัตถุประสงค์ของค่าเสียหายในสมัยนั้นจะเป็นไปเพื่อชดเชยความเสียหายมากกว่าเพื่อลงโทษ ท่านจึงได้สร้างความคิดที่ชัดเจนเกี่ยวกับระบบค่าเสียหายว่ามีความแตกต่างกันระหว่างค่าเสียหายที่มีจุดประสงค์เพื่อชดเชยความเสียหายกับที่มีจุดประสงค์เพื่อลงโทษ แล้วท่านจึงได้ตั้งชื่อค่าเสียหายประเภทหลังนี้ว่า ค่าเสียหายเพื่อเป็นเยี่ยงอย่างหรือค่าเสียหายเชิงลงโทษ³⁴ นั่นเอง ยิ่งไปกว่านั้น Lord Devlin ยังทำให้เกิดความกระจ่างว่า คดีมากมายที่มีการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษก่อนปี ค.ศ.1964 นั้น แท้จริงแล้วเป็นการตัดสินค่าเสียหายเพื่อชดเชยความเสียหายเป็นส่วนใหญ่ มีเพียงไม่กี่คดีเท่านั้นที่ได้มีการกำหนดเพื่อเป็นการลงโทษอย่างแท้จริง ส่วนสิ่งสำคัญประการที่สองที่ Lord Devlin ได้ชี้้นำคือการพิจารณาว่าทำไมค่าเสียหายเชิงลงโทษจึงสามารถเรียกได้ในบางคดี และไม่สามารถเรียกได้ในคดีที่เหลือ โดยเห็นว่าพฤติการณ์ที่ค่าเสียหายเชิงลงโทษสามารถเรียกได้ตามกฎหมายระบบคอมมอนลอว์จะถูกจำกัดไว้เพียงคดี 3 ประเภท ได้แก่ (1) เจ้าพนักงานของรัฐได้กระทำการโดยข่มเหงรังแก , ใช้อำนาจตามอำเภอใจ และขัดต่อรัฐธรรมนูญ (2) จำเลยกระทำละเมิดเพื่อจงใจหวังผลประโยชน์โดยมีการคำนวณหากำไรหลังจากจำเลยต้องชดใช้ค่าเสียหายที่โจทก์พิสูจน์ได้ (3) คดีที่กฎหมายบัญญัติให้ตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษได้

อย่างไรก็ตามศาลสูงของประเทศออสเตรเลียได้ปฏิเสธที่จะจำกัดประเภทคดีในการตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษอย่างกว้างไว้ในคดี Rookes v. Barnard โดยเห็นได้จากในคำตัดสินคดี Uren v. John Fairfax & Sons Pty. Ltd.³⁵ ซึ่งผู้พิพากษา Windeyer ได้อธิบายไว้ว่าหลักที่ Lord Devlin ได้วางไว้นั้นไม่สอดคล้องกับกฎหมายในระบบคอมมอนลอว์ อีกทั้งยังไม่เห็นเหตุผลว่าทำไมเราถึงควรวางหลักค่าเสียหายเชิงลงโทษในปัจจุบันให้แคบลงไป ในเมื่อค่าเสียหายเชิงลงโทษนั้นเหมาะสมกับการตัดสินคดีที่จำเลยกระทำละเมิดโดยมีเจตนาร้าย และได้แสดงออกซึ่งความดูหมิ่นเกลียดชังโดยไม่คำนึงถึงสิทธิของผู้อื่น

³⁴ ในกฎหมายของประเทศออสเตรเลียมักจะใช้คำว่า Exemplary Damages มากกว่า Punitive Damages

³⁵ Uren v. John Fairfax & Sons Pty. Ltd. 117 C.L.R. 118 (1966).

3.2 หลักเกณฑ์ของค่าเสียหายเชิงลงโทษในประเทศออสเตรเลีย

3.2.1 วัตถุประสงค์ของค่าเสียหายเชิงลงโทษในประเทศออสเตรเลีย

โดยหลักการแล้วศาลออสเตรเลียจะกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลงโทษและป้องปราม แต่จะไม่กำหนดในคดีที่ค่าเสียหายเชิงลงโทษไม่สามารถนำไปใช้เพื่อลงโทษและป้องปรามผู้กระทำละเมิดได้ เช่น ศาลจะไม่กำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษเพื่อเตือนจำเลยผู้เป็นเจ้าของความประพฤติที่ได้รับการลงโทษตามกฎหมายอาญาแล้ว อย่างไรก็ตามศาลได้มีทฤษฎีที่กว้างขวางเกี่ยวกับหลักค่าเสียหายเชิงลงโทษไว้เช่นกัน ดังจะเห็นได้ในกรณีที่มีความรับผิดชอบของจำเลยได้รับความคุ้มครองภายใต้กรรมธรรม์ประกันภัย ศาลก็ไม่ควรกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษขึ้น เพราะจำเลยจะไม่รู้สึกสะทสะท้านกับคำตัดสิน อีกทั้งค่าเสียหายเชิงลงโทษจะไม่สามารถนำมาใช้ได้อย่างบรรลุวัตถุประสงค์ในด้านการลงโทษและการป้องปราม เนื่องจากผู้รับผิดชอบในค่าเสียหายเชิงลงโทษจะกลับกลายเป็นผู้รับประกันมิใช่จำเลยแต่อย่างใด

3.2.2 คดีที่มีการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษในประเทศออสเตรเลีย

ก่อนมีการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษในคดี Rookes นี้ การเรียกกร้องค่าเสียหายของประเทศออสเตรเลียจะถูกเยียวไว้ในจำนวนที่น้อยมาก หรือเป็นค่าเสียหายแต่เพียงในนาม (Nominal Damages) เท่านั้น และจะถูกจำกัดไว้ที่การกระทำละเมิดโดยจงใจ ต่อมาหลังจากที่สหราชอาณาจักรได้วางหลักไว้ในคดี Rookes และศาลสูงของประเทศออสเตรเลียได้ปฏิเสธที่จะเดินตามคำตัดสินในคดีนั้นแล้ว ค่าเสียหายเชิงลงโทษในประเทศออสเตรเลียจึงถูกพบในการกระทำละเมิดที่หลากหลาย และเหมาะสมเพียงในคดีที่ความประพฤติของจำเลยมีความชั่วร้ายผิดธรรมดาเท่านั้น โดยคดีที่อาจถูกตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษในประเทศออสเตรเลีย ได้แก่ การลวงละเมิดในสังหาริมทรัพย์ (Trespass to chattel), การบุกรุกในที่ดิน (Trespass to land), การลวงละเมิดต่อบุคคล (Trespass to the person), การข้อโกง (Deceit) และความผิดฐานหมิ่นประมาท (Defamation) เป็นต้น อย่างไรก็ตามคดีประมาทเลินเล่อ (Negligence) อาจมีการตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษขึ้นได้ในประเทศออสเตรเลีย แต่ต้องเป็นกรณีที่จำเลยกระทำละเมิดโดยมีเจตนาร้าย หรือ ประมาทเลินเล่อโดยไม่แยแสใส่ใจสิทธิของโจทก์เท่านั้น โดยการเรียกกร้องค่าเสียหายที่เกิดจากความประมาทเลินเล่อของจำเลยจะพบได้ไม่บ่อยนัก เช่น คดี Midalco Pty.Ltd v. Rabenatt³⁶ โดยคดีนี้เกิดจากความประมาทเลินเล่อของนายจ้างที่มอบหมายให้โจทก์ซึ่งเป็นลูกจ้างปิดฝุ่นใยหินมาเป็นจำนวนหลายปี และจำเลย

³⁶Midalco Pty. Ltd. v. Rabenatt V.R. 461 (1989).

ควรจะรู้ว่าจะทำให้โจทก์ได้รับความเสียหายแต่จำเลยกลับมิได้แยแสกับอันตรายที่จะเกิดขึ้นแก่โจทก์แต่อย่างใด เป็นเหตุให้โจทก์ได้รับเชื้อโรคที่เกิดจากฝุ่นใยหินจนทำให้ตาบอด อีกทั้งค่าเสียหายเชิงลงโทษจะไม่ถูกกำหนดขึ้นในคดีนี้ด้วย

3.2.3 การกำหนดจำนวนค่าเสียหายเชิงลงโทษในประเทศออสเตรเลีย

3.2.3.1 การตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษในประเทศออสเตรเลีย

ในประเทศออสเตรเลียนั้นมีการจำกัดความเหมาะสมในการตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษไว้ใน 2 กรณี ได้แก่ กรณีแรกแม้ว่าประเทศออสเตรเลียจะปฏิเสธการเดินตามหลักในคดี Rookes ไป แต่ก็ได้อบรมรับหลัก “ถ้า, แต่เพียงถ้า” ของ Lord Devlin เข้ามาใช้ โดยค่าเสียหายเชิงลงโทษอาจถูกตัดสินเพียงถ้าค่าเสียหายที่พิสูจน์ได้ในคดีนั้นไม่เพียงพอต่อการลงโทษ และป้องปรามจำเลยจากการกระทำผิดกรรมนั้นซ้ำอีก ส่วนกรณีที่สองคือ ค่าเสียหายเชิงลงโทษอาจไม่ถูกตัดสินขึ้น ถ้าหากจำเลยได้รับการลงโทษในการดำเนินคดีทางอาญาแล้ว โดยในคดี Gray v. Motor Accident Commission³⁷ เป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงกรณีนี้อย่างชัดเจน ซึ่งเป็นคดีที่จำเลยทุบตีโจทก์ และรถของโจทก์โดยไตร่ตรองไว้ก่อน จำเลยถูกดำเนินคดีอาญาในข้อหาเจตนาทำให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัสถูกพิพากษาจำคุก 7 ปี ต่อมาโจทก์ได้ฟ้องคดีแพ่งเข้ามา และศาลสูงตัดสินว่าการพิพากษาให้จำคุก 7 ปีเป็นการลงโทษในความประพฤติเดียวกับการดำเนินคดีทางแพ่ง จึงมีผลให้ไปขัดขวางการประเมินค่าเสียหายเชิงลงโทษ โดยศาลให้เหตุผลว่าเนื่องจากวัตถุประสงค์ค่าเสียหายเชิงลงโทษของประเทศออสเตรเลียคือ การลงโทษ และการป้องปราม ดังนั้นวัตถุประสงค์เหล่านี้จึงทำให้การดำเนินคดีอาญามีความสมบูรณ์ขึ้น มากไปกว่านั้นการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษหลังจากมีการดำเนินคดีอาญาไปแล้วจะถือว่าเป็นการลงโทษจำเลยซ้ำสองครั้งในความประพฤติเดียวกันด้วย

อย่างไรก็ตามในบางรัฐของประเทศออสเตรเลียได้มีการวางข้อจำกัดในการตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษไว้ในบางคดี ยกตัวอย่าง เช่น รัฐ New South Wales จะไม่อนุญาตให้มีการตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษในกรณีการกระทำละเมิดที่เกิดจากอุบัติเหตุทางรถยนต์ และการบาดเจ็บอันเนื่องมาจากการทำงาน ซึ่งแตกต่างไปจากเขตอำนาจศาลอื่น ๆ ในระบบกฎหมายคอมมอนลอร์ อีกทั้งรัฐนี้ยังห้ามการตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษในคดีหมิ่นประมาทด้วย ส่วนรัฐ Victoria ก็ได้ห้ามการตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษในคดีที่ทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายโดยมิชอบ

³⁷ Gray v. Motor Accident Commission 196 C.L.R. 1, 14 (1998).

3.2.3.2 การประเมินจำนวน และปัจจัยที่นำมาใช้ในการประเมินจำนวนค่าเสียหายเชิง ลงโทษในประเทศออสเตรเลีย

การประเมินจำนวนค่าเสียหายเชิงลงโทษในประเทศออสเตรเลีย จะนำข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องทั้งหมดมาใช้ แต่อย่างไรก็ตามการประเมินจำนวนค่าเสียหายชนิดนี้จะมุ่งความสนใจไปที่ผู้กระทำละเมิด หรือคู่กรณีที่มีได้เป็นฝ่ายผิด และพฤติกรรมในการกระทำละเมิดเป็นสำคัญ ส่วนปัจจัยต่าง ๆ ที่นำมาใช้พิจารณาจำนวนค่าเสียหายเชิงลงโทษ มีดังต่อไปนี้

- (1) ธรรมชาติของความประพฤติดำเลย
- (2) ความเสียหายที่จำเลยเป็นต้นเหตุ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมอันชั่วร้ายของจำเลย
- (3) การป้องกันจะมีประสิทธิผลต่อจำเลยหรือผู้อื่นหรือไม่
- (4) ผลประโยชน์ที่จำเลยได้รับการกระทำละเมิด
- (5) โฉงก์เป็นต้นเหตุในการกระทำละเมิดของจำเลยหรือไม่
- (6) ความสามารถต่อความรับผิดชอบในค่าเสียหายเชิงลงโทษ หรือถ้าจำเลยต้องรับภาระหนักจากความรับผิดชอบนั้น จะสามารถลดจำนวนลง หรือตัดค่าเสียหายเชิงลงโทษออกไปได้หรือไม่
- (7) จำนวนค่าเสียหายเชิงลงโทษที่จะตกเป็นของโฉงก์

อย่างไรก็ตามในประเทศออสเตรเลียจะตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษโดยไม่จำเป็นต้องให้จำนวนค่าเสียหายชนิดนี้มีสัดส่วนที่เหมาะสมกับจำนวนค่าเสียหายที่พิสูจน์ได้

3.2.3.3 ข้อเสนอแนะที่ผู้พิพากษาควรให้แก่ลูกขุนในการประเมินจำนวนค่าเสียหายเชิง ลงโทษในประเทศออสเตรเลีย

ศาลของออสเตรเลียค่อนข้างจะมีความเป็นห่วงอย่างมากเกี่ยวกับจำนวนของค่าเสียหายเชิงลงโทษ โดยศาลจะยึดหลักในการให้ลูกขุนที่ตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษต้องได้รับคำแนะนำอย่างเหมาะสมเสียก่อน ซึ่งคำแนะนำที่ลูกขุนควรได้รับ คือ การยับยั้งชั่งใจ และ การใช้ทางสายกลางในการตัดสิน (Restraint and Moderation) โดยในคดี Backwell v. AAA³⁸ ผู้พิพากษาได้แนะนำลูกขุนว่าค่าเสียหายต้อง “สมเหตุสมผล และ ยุติธรรม” อีกทั้งลูกขุนต้องใช้ความระมัดระวังในการตรวจสอบว่าการลงโทษสำหรับความประพฤตินั้นมากเกินไปหรือน้อยเกินไป ซึ่งศาลอุทธรณ์เห็นว่าการตัดสินคดีนี้ ข้อเสนอแนะที่ผู้พิพากษาให้แก่ลูกขุนนั้นมีได้ให้ความสำคัญถึงความเสี่ยงต่อการตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษเป็นจำนวนที่มากเกินไป แต่อย่างไรก็ตาม ศาลอุทธรณ์ยังได้กล่าวว่าผู้พิพากษาในคดีควรแนะนำให้แก่

³⁸Backwell v. AAA 1 V.R. 182 (1997).

ลูกขุนเป็นพิเศษว่า การประเมินจำนวนค่าเสียหายเชิงลงโทษควรแสดงถึงการยับยั้งชั่งใจ และการใช้ทางสายกลางในการตัดสินเป็นสำคัญ

3.2.3.4 การควบคุมจำนวนค่าเสียหายเชิงลงโทษในประเทศออสเตรเลีย

ขณะที่จำนวนค่าเสียหายเชิงลงโทษในประเทศอื่น ๆ เป็นจำนวนที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ แต่สำหรับประเทศออสเตรเลียนั้นกลับมิได้เป็นเช่นนั้น แม้ว่าคดีที่เรียกร้องในค่าเสียหายเชิงลงโทษจะเพิ่มมากขึ้นในทุก ๆ ปี แต่ปรากฏว่าค่าตัดสินที่กำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษส่วนใหญ่จะต่ำกว่า 10,000 ดอลลาร์ (ออสเตรเลีย) และจำนวนที่สูงสุดก็จะอยู่ที่ 100,000 ดอลลาร์ ซึ่งจะสังเกตได้ว่าในประเทศออสเตรเลียนจะไม่มีการรายงานข่าวถึงค่าตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษที่เป็นจำนวนหลายล้านดอลลาร์อย่างในประเทศสหรัฐอเมริกา

เช่นเดียวกับประเทศอังกฤษ ประเทศออสเตรเลียนจะป้องกันมิให้ค่าตัดสินของค่าเสียหายเชิงลงโทษเป็นจำนวนที่มากเกินไป โดยทั่วไปจำนวนค่าเสียหายเชิงลงโทษจะมากเกินไปถ้าลูกขุนที่ตัดสินเป็นผู้ไม่มีเหตุผล แล้วทำการตัดสินออกนอกสัดส่วนที่พอมะกกับพฤติการณ์ของคดี ซึ่งการประเมินจำนวนค่าเสียหายเชิงลงโทษที่มากเกินไปนี้ก็ได้มีการวางค่าตัดสินไว้เป็นพื้นฐานต่อคดีอื่น ๆ ดังนี้

(ก) *XL Petroleum (N.S.W) Pty. Ltd. v. Caltex Oil (Australia) Pty. Ltd.*³⁹

โจทก์มีสิทธิที่จะใช้สอยที่ดินโดยมีความตั้งใจจะขายน้ำมันเชื้อเพลิงในที่ดินนี้ ส่วนจำเลยก็เคยใช้ที่ดินนั้นเป็นสถานบริการน้ำมันมาก่อน และมีการติดตั้งถังเชื้อเพลิงไว้ใต้ดิน ในตอนเช้าวันหนึ่งขณะที่โจทก์กำลังครอบครองที่ดินนั้นอยู่ จำเลยได้เข้ามาเจาะถึงน้ำมันจนทำให้ไม่สามารถใช้งานได้ เป็นเวลากว่า 1 เดือน โจทก์นำคดีมาฟ้องร้องและลูกขุนกำหนดค่าเสียหายที่พิสูจน์ได้ให้โจทก์เป็นจำนวน 5,527.90 ดอลลาร์ และค่าเสียหายเชิงลงโทษ 400,000 ดอลลาร์ ต่อมาในชั้นอุทธรณ์ศาลอุทธรณ์ลดค่าเสียหายเชิงลงโทษลงเป็นจำนวน 150,000 ดอลลาร์ และศาลสูงของออสเตรเลียได้ยืนยันจำนวนดังกล่าว โดยวางหลักว่าค่าเสียหายเชิงลงโทษจำนวน 400,000 ดอลลาร์เป็นจำนวนที่ออกไปนอกสัดส่วนที่เหมาะสมกับพฤติการณ์ของคดี ส่วนปัจจัยที่ศาลสูงนำมาใช้ในการประเมินจำนวนค่าเสียหายเชิงลงโทษ คือ ถังน้ำมันใช้เวลาในการซ่อมแซมเพียง 3 สัปดาห์ และค่าซ่อมก็ไม่ได้เป็นจำนวนมาก อีกทั้งนอกจากการกระทำที่เป็นการเจาะถึงน้ำมันแล้ว จำเลยก็มิได้มีการกระทำอย่างอื่นแต่อย่างใด ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ทำให้ศาลได้ลดความร้ายแรงในการรุกรานของจำเลยลง และศาล

³⁹*XL Petroleum (N.S.W.) Pty. Ltd. v. Caltex Oil (Australia) Pty. Ltd.* 155 CLR 448, 472 (1985).

สรุปว่าการลดค่าตัดสินเป็น 150,000 ดอลลาร์ ไม่ได้เป็นจำนวนที่มากเกินไป แม้ว่ามันจะสูงกว่าจำนวนที่พอยอมให้กำหนดได้ก็ตาม

(ข) Backwell v. AAA

ในคดีนี้เป็นอีกตัวอย่างที่ค่าตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษได้ถูกลดลงในชั้นอุทธรณ์ โดยเป็นคดีที่โจทก์ได้ตั้งค่าธรรมเนียมขึ้นด้วยเชื้อเพลิงซึ่งผิดปกติที่มีผู้มาบริจาคมไว้ ณ คลินิกของจำเลย แล้วต่อมาจำเลยได้บอกให้โจทก์ยุติการตั้งค่าธรรมเนียม ถ้าโจทก์ไม่ปฏิบัติเช่นนั้นเธอจะไม่ได้รับการรักษาที่คลินิก จำเลยอีกต่อไป และชื่อของเธออาจถูกเปิดเผย (เป็นผลให้ชื่อเสียงของเธอเสียหาย) อีกทั้งโจทก์ได้ฟ้องจำเลยทั้งข้อหาผิดสัญญา และประมาทเลินเล่อ โดยลูกขุนกำหนดค่าเสียหายที่พิสูจน์ได้เป็นจำนวน 65,000 ดอลลาร์ และค่าเสียหายเชิงลงโทษอีก 125,000 ดอลลาร์ ศาลอุทธรณ์รัฐ Victoria ได้ลดค่าเสียหายเชิงลงโทษลง และตัดสินว่าผู้พิพากษาในคดีนี้มิได้ปฏิบัติตามการดำเนินคดีที่ถูกต้องในการให้คำแนะนำแก่ลูกขุนในการประเมินจำนวนค่าเสียหายเชิงลงโทษ และในกรณีนี้ค่าตัดสินก็มากเกินไป ผู้พิพากษา Ormiston ได้อธิบายว่า แม้การนำข้อเท็จจริงมาพิจารณาถึงความผิดพลาดที่เกิดขึ้นในหน้าที่และได้ยอมรับคำบรรยายเหตุการณ์ของโจทก์เข้ามา อีกทั้งยังได้ปฏิเสธคำบรรยายของจำเลยไป ทำให้ลูกขุนไม่สามารถจินตนาการตามจนนำข้อเท็จจริงเหล่านั้นมาใช้ในการตัดสินจำนวนค่าเสียหายเชิงลงโทษให้แก่จำเลยได้ และศาลยังได้กำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษขึ้นใหม่เป็นจำนวน 60,000 ดอลลาร์ โดยที่ศาลมิได้ชี้แจงรายละเอียดว่าเหตุใดค่าเสียหายเชิงลงโทษจึงควรถูกกำหนดเป็นจำนวนเช่นนั้น เพียงแต่ระบุว่าสุดท้ายมันก็เป็นเรื่องของรอยฝึ้งใจที่ค่าของเงินควรขึ้นอยู่กับความประพฤติของจำเลยที่เป็นการดูหมิ่น โดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ของโจทก์แต่อย่างใด

3.2.4 ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับค่าเสียหายเชิงลงโทษในประเทศออสเตรเลีย

แม้ว่าศาลของประเทศออสเตรเลียจะไม่ลังเลใจในการตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษเท่ากับประเทศอังกฤษ แต่การกำหนดค่าเสียหายชนิดนี้จะถูกจำกัดไว้ในคดีที่พฤติกรรมของจำเลยมีความชั่วร้ายมาก กระทำละเมิดต่อโจทก์โดยไม่แยแสใส่ใจกับความเสียหายที่เกิดขึ้นเป็นสำคัญ ซึ่งผลที่ตามมาของการจำกัดนี้ทำให้มีการเรียกร้องไม่มากนักและถูกตัดสินไปไม่มากเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตามการตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษในประเทศออสเตรเลียยังมีการคัดค้านในประเด็นเรื่องการแบ่งแยกระหว่างกฎหมายแพ่งกับกฎหมายอาญา

ด้วยเหตุที่กฎหมายอาญามีมาตรการคุ้มครองปกป้องผู้ต้องหา ดังนั้นเมื่อความรับผิดชอบทางแพ่งเอาการลงโทษมาเป็นวัตถุประสงค์ก็จะทำให้เกิดอันตราย เพราะมาตรการคุ้มครองถูกออกแบบมาเพื่อปกป้องผู้ต้องหาในการดำเนินคดีอาญามีใช้การดำเนินคดีแพ่ง ค่าเสียหายเชิงลงโทษจึงเป็นการกำหนดค่าเสียหายที่ผิดหลักโดยมีเหตุผลอย่างน้อย 3 เหตุผลดังนี้

ประการแรก การพัฒนาของระบบการกำหนดค่าเสียหายได้มุ่งไปสู่การรวมตัวกันระหว่างกฎหมายแพ่งกับกฎหมายอาญา และสกัดกั้นหลักในการชดเชยความเสียหาย

ประการที่สอง ค่าเสียหายเชิงลงโทษก่อให้เกิดการยื่นหยัดเรียกของโจทก์ ซึ่งเสมือนเป็นผู้ที่เก็บค่าปรับโดยการกำหนดของศาล

ประการที่สาม รัฐได้ล้มเลิกบทบาทในฐานะที่เป็นผู้บังคับการลงโทษโดยการอนุญาตให้โจทก์ได้รับผลประโยชน์จากการลงโทษจำเลย

4. ประเทศเยอรมัน

4.1 วิวัฒนาการเกี่ยวกับค่าเสียหายเชิงลงโทษในประเทศเยอรมัน

ประเทศเยอรมันถือเป็นประเทศหนึ่งซึ่งได้ยึดถือระบบกฎหมายซีวิลลอว์ และมีแนวคิดที่ชัดเจนในการกำหนดค่าเสียหาย เนื่องจากตามประวัติศาสตร์ทางกฎหมายของเยอรมันนั้น การกำหนดค่าเสียหายมักจะยึดติดอยู่กับหลักเพียงหลักเดียว นั่นคือ การชดเชยความเสียหาย ด้วยเหตุนี้ไม่ว่าจากการบัญญัติกฎหมายหรือตามประมวลกฎหมายแพ่งของเยอรมันในอดีตที่ผ่านมา หลักค่าเสียหายเชิงลงโทษ หรือ Strafschadensersatz (คำในภาษาเยอรมันที่มีความหมายในทำนองเดียวกัน) จึงไม่เคยได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในระบบกฎหมายเลย อย่างไรก็ตามในอดีตมีกฎหมายบางฉบับที่อนุญาตให้ศาลกำหนดค่าเสียหายเป็นจำนวนที่มากกว่าความเสียหายที่โจทก์ได้รับ ได้แก่กฎหมายแพ่งของปรัสเซีย⁴⁰ ซึ่งกฎหมายฉบับนี้มีวิธีการพิจารณาค่าเสียหายโดยคำนวณให้มีความสัมพันธ์กับการกระทำของผู้กระทำละเมิด จนเมื่อประมวลกฎหมายแพ่งฉบับ ค.ศ. 1900 ได้ถูกบัญญัติขึ้น ระบบกฎหมายของเยอรมันก็ได้ยอมรับแนวคิดเกี่ยวกับค่าเสียหายเชิงลงโทษเข้ามาโดยทันที ถึงแม้ว่าจะเป็นที่ยอมรับอย่างผิวเผิน แต่ก็ยังไม่มีกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษเกิดขึ้นอย่างชัดเจนจนเข้าสู่ศตวรรษที่ 20 ในทางตรงกันข้ามศาลสูงของเยอรมันกลับมุ่งเน้นความคิดที่ให้การชดเชยความเสียหายเป็นพื้นฐานที่สำคัญเพียงอย่างเดียวในการกำหนดค่าเสียหายอีกด้วย และในที่สุดเมื่อเข้าสู่ครึ่งศตวรรษที่ 20 ระบบกฎหมายเยอรมันจึงได้เกิดแนวคิดที่ว่ากำหนดค่าเสียหายให้แก่โจทก์นั้นควรกำหนดตามจำนวนที่เขาควรได้รับมิใช่ตามความเสียหายที่เกิดขึ้น อีกทั้งค่าเสียหายเชิง

⁴⁰ในอดีตปรัสเซียเป็นประเทศหนึ่งซึ่งอยู่ในยุโรปเหนือ มีอำนาจทางการทหารในศตวรรษที่ 18 และนำไปสู่การรวมตัวเป็นอาณาจักรเยอรมัน

ลงโทษไม่ควรเป็นเครื่องมือที่ทำให้โจทก์มีฐานะร่ำรวย และค่าเสียหายเช่นนี้ควรมีวัตถุประสงค์เพื่อลงโทษผู้กระทำละเมิดและป้องปรามมิให้คนในสังคมถือเอาพฤติกรรมนั้นเป็นเยี่ยงอย่าง

4.2 วัตถุประสงค์ของการกำหนดค่าเสียหายในกฎหมายเยอรมัน

แนวคิดเกี่ยวกับค่าเสียหายภายใต้ประมวลกฎหมายแพ่งของเยอรมันนั้น ได้ยึดหลักที่ว่าจิตใจกับร่างกายเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันไม่สามารถแบ่งแยกจากกันได้ (Monistic) วัตถุประสงค์ของการกำหนดค่าเสียหายตามกฎหมายเยอรมันจึงถูกจำกัดไว้เพียงการชดใช้ความเสียหาย โดยบทบัญญัติในมาตรา 240 ถึง 255 ของประมวลกฎหมายนี้ได้บัญญัติถึงค่าเสียหายในทางแพ่งไว้เพียงการใช้คืน (Restitution) และการชดเชย (Compensation) เท่านั้น อย่างไรก็ตามไม่ได้มีการกล่าวถึงค่าเสียหายเชิงลงโทษไว้ในบทบัญญัตินี้เลย โดยเหตุที่สำคัญคงหนีไม่พ้นเหตุผลทางด้านกฎหมายและความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ เพราะเป็นเวลาเกือบศตวรรษมีความเห็นเป็นเอกฉันท์ว่า หน้าที่ของค่าเสียหายต้องผูกขาดอยู่เพียงการชดใช้ความเสียหายเท่านั้น อีกทั้งคำตัดสินของศาลสูงเยอรมันยังกล่าวไว้อย่างชัดเจนว่า ค่าเสียหายเพื่อความเจ็บปวดและความทุกข์ทรมานถือเป็นการชดเชยความเสียหาย และต้องวางเฉยกับปัจจัยต่าง ๆ ที่นำมาพิจารณาลงโทษผู้กระทำละเมิดด้วย เช่น ฐานะทางการเงินของผู้กระทำละเมิดเป็นต้น⁴¹ เนื่องจากเมื่อถือว่าร่างกายและจิตใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันแล้ว การกำหนดค่าเสียหายสำหรับความเจ็บปวดและความทุกข์ทรมานจึงเป็นการชดเชยความเสียหายโดยไม่ถือเป็นการลงโทษแต่อย่างใด

4.3 ลักษณะของค่าเสียหายเชิงลงโทษที่เกิดขึ้นในกฎหมายเยอรมัน

ทางทฤษฎีแม้เป็นเรื่องยากที่เยอรมันจะยอมรับหลักค่าเสียหายเชิงลงโทษเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของระบบกฎหมายอย่างเปิดเผย ด้วยเหตุที่ยังยึดติดอยู่กับหลักการชดเชยความเสียหายเป็นสำคัญ แต่ในทางปฏิบัตินั้นไม่สามารถปฏิเสธได้ว่า บ่อยครั้งที่ศาลของเยอรมันได้มีการกำหนดค่าเสียหายซึ่งไม่สามารถถือได้ว่าเป็นการชดเชยความเสียหายอย่างแท้จริง เพราะมักมีการโน้มเอียง

⁴¹Volker Behr, "Punitive Damages in American and German Law Tendencies Towards Approximation of Apparently Irreconcilable Concepts," <<http://lawreview.kentlaw.edu/articles/78-1/ behr-4-02-03.pdf>> July 2006.

เข้าสู่การลงโทษ ซึ่งคำตัดสินเหล่านี้อาจจัดเป็นกลุ่มของข้อยกเว้น อีกทั้งข้อยกเว้นเหล่านี้ยังได้เพิ่มความกังวลไม่เพียงแต่ในเรื่องจำนวนที่เพิ่มมากขึ้นเท่านั้นยังรวมถึงวิธีการใช้ที่แตกต่างกันด้วย ซึ่งข้อยกเว้นดังกล่าวได้กำลังเกิดและเพิ่มขึ้นในคดีที่มีการเรียกร้องค่าเสียหายที่เกิดจากการละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา และการเลือกปฏิบัติโดยแบ่งแยกเพศในการจ้างงาน

ในคดีการละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญานั้น แม้กฎหมายเยอรมันจะยังคงยึดในหลักการชดเชยความเสียหายอย่างเข้มงวด แต่ในทางเป็นจริงแล้วการกำหนดค่าเสียหายในคดีเช่นนี้ จะไม่ได้สัดส่วนกับความเสียหายที่เกิดขึ้นแต่อย่างใด มากไปกว่านั้นค่าเสียหายยังสามารถถูกกำหนดขึ้นโดยไม่ต้องมีความเสียหายที่แท้จริงอีกด้วย โดยค่าเสียหายจะถูกคำนวณจากการเพิ่มเป็นสองเท่าของจำนวนเงินที่สามารถประมาณได้จากค่าธรรมเนียมการอนุญาตให้ใช้สิทธิที่อาจได้รับการได้ สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ยิ่งไปกว่านั้นการกำหนดค่าเสียหายในคดีเช่นนี้ ศาลยังได้นำผู้กระทำละเมิดมาใช้เป็นปัจจัยพื้นฐานในการตัดสินโดยเป็นการพิจารณาเพื่อป้องปรามมิให้ผู้กระทำละเมิดมีพฤติกรรมเช่นเดียวกันนี้อีกในภายภาคหน้า เนื่องจากการกำหนดค่าเสียหายเช่นนี้จะสามารถทำการป้องปรามได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าการกำหนดค่าเสียหายที่พิสูจน์ได้

จะเห็นว่าแม้ค่าเสียหายในคดีละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาจะถูกจัดประเภทเป็นค่าเสียหายที่มุ่งชดเชยความเสียหาย แต่ในความเป็นจริงแล้วค่าเสียหายในคดีเช่นนี้จะมีบางส่วนที่เป็นการลงโทษอยู่ด้วย เช่นเดียวกับในคดีการเลือกปฏิบัติโดยแบ่งแยกเพศในการจ้างงานที่มีความต้องการให้ค่าเสียหายที่ถูกกำหนดขึ้นนั้นต้องมีประสิทธิภาพต่อการป้องปรามผู้กระทำละเมิดได้เช่นเดียวกัน แม้จะถูกมองในฐานะเป็นค่าเสียหายที่พิสูจน์ได้ก็ตาม

4.4 ข้อโต้เถียงเกี่ยวกับค่าเสียหายเชิงลงโทษในประเทศเยอรมัน

ข้อโต้เถียงของค่าเสียหายเชิงลงโทษมักจะพบในหัวข้อของการบังคับใช้คำตัดสินของต่างประเทศ ยกตัวอย่างเช่นเมื่อเจ้าหน้าที่ทางการเงินตามคำพิพากษาของศาลอเมริกาได้นำคำพิพากษามาบังคับใช้ในเยอรมัน แต่เนื่องจากแนวความคิดในการกำหนดค่าเสียหายระหว่างอเมริกากับเยอรมันมีความแตกต่างกัน โดยการกำหนดค่าเสียหายตามกฎหมายเยอรมันนั้นจะยึดหลักการทำหน้าที่เป็นคู่ชั่งการชดเชยความเสียหายและการลงโทษผู้กระทำละเมิด แต่แนวความคิดของการกำหนดค่าเสียหายตามกฎหมายเยอรมันนั้นจะยึดหลักการที่ว่าจิตใจกับร่างกายเป็นสิ่งเดียวกันไม่สามารถแบ่งแยกออกจากกันได้ โดยยึดอยู่เพียงหลักเดียวคือการชดเชยความเสียหาย ดังนั้นข้อโต้เถียงดังกล่าวจึงมักถูกหยิบยกขึ้นมาถกเถียงกัน อย่างไรก็ตามเมื่อศาลเยอรมันต้องเผชิญกับการบังคับใช้คำพิพากษาจากต่างประเทศแล้ว หากผลคำพิพากษาต่างประเทศนั้นไม่ล่งวงละเมิดความสงบ

เรียบริ้อยของเยอรมันก็สามารถบังคับใช้ได้ แต่เนื่องด้วยเยอรมันยังถือว่าการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษเป็นการขัดแย้งกับความสงบเรียบร้อยอยู่ ดังนั้น ณ เวลานี้คำตัดสินในการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษของต่างประเทศจึงไม่สามารถบังคับใช้ในเยอรมันได้

ดังนั้นแม้จะเป็นที่เข้าใจว่าการกำหนดค่าเสียหายตามกฎหมายเยอรมันได้เป็นไปตามทฤษฎีการชดเชยความเสียหาย ซึ่งเป็นหลักที่ได้ยึดถือมาเป็นเวลานานก็จริง แต่จะเห็นว่าค่าเสียหายที่ถูกกำหนดขึ้นภายใต้กฎหมายสมัยใหม่ของเยอรมันนั้นจะมีบางส่วนที่แสดงว่า นอกเหนือจากการชดเชยความเสียหายให้แก่โจทก์แล้วยังมีหน้าที่ในการลงโทษและป้องปรามผู้กระทำละเมิดอีกด้วย

5. ประเทศฝรั่งเศส

5.1 วัตถุประสงค์ของการกำหนดค่าเสียหายในกฎหมายฝรั่งเศส

หลักการกำหนดค่าเสียหายตามกฎหมายของฝรั่งเศส ก็จะเหมือนกับกฎหมายของประเทศในระบบกฎหมายซีวิลลอว์อื่น ๆ ซึ่งจะยึดติดอยู่กับหลักการดั้งเดิมในการชดเชยความเสียหายเป็นพื้นฐานที่สำคัญ ซึ่งวัตถุประสงค์ของการกำหนดค่าเสียหายสำหรับการกระทำละเมิดภายใต้ประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศส จะถูกจำกัดไว้เพียงการทำให้ผู้เสียหายได้กลับคืนสู่ฐานะเดิมเหมือนเมื่อยังไม่มี การกระทำละเมิดเกิดขึ้นเท่านั้น โดยจะไม่อนุญาตให้มีการตัดสินค่าเสียหายที่มีลักษณะเป็นการลงโทษผู้กระทำละเมิดในคดีแพ่ง ยิ่งไปกว่านั้นศาลฝรั่งเศสยังไม่สามารถบังคับใช้คำตัดสินของต่างประเทศที่มีการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษได้อีกด้วย อย่างไรก็ตามแม้กฎหมายฝรั่งเศสจะอนุญาตให้มีการกำหนดค่าเสียหายสำหรับความเสียหายที่ไม่อยู่ในรูปของตัวเงิน ซึ่งจะรวมถึงค่าเสียหายในทางศีลธรรมที่มุ่งเพื่อชดเชยความเสียหายในทางศีลธรรม แต่เป็นที่เข้าใจกันดีว่าโดยธรรมชาติของการกำหนดค่าเสียหายเช่นนี้จะไม่ถือว่าเป็นเป็นการลงโทษผู้กระทำละเมิด เพราะค่าเสียหายเหล่านี้จะถูกนำไปชดเชยให้แก่ผู้เสียหายโดยมิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อลงโทษผู้กระทำละเมิด

5.2 แนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงหลักการกำหนดค่าเสียหายในกฎหมายฝรั่งเศส

ปีค.ศ.2004 คณะกรรมาธิการที่จัดตั้งขึ้นเพื่อปฏิรูปกฎหมายแพ่งฝรั่งเศสได้ดำเนินการร่างกฎหมายเพื่อนำไปแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายหนี้ตามคำร้องขอของประธานาธิบดี Jacques Chirac และในปี ค.ศ.2005 ก็ได้ถูกนำเข้าไปเสนอต่อกระทรวงยุติธรรม ซึ่งส่วนที่สำคัญที่สุดของร่างกฎหมายฉบับนี้ คือ การแก้ไขปรับปรุงกฎหมายรวมทั้งบทบัญญัติกฎหมายที่อนุญาตให้มีการกำหนดค่าเสียหายเชิง

ลงโทษเป็นการเพิ่มเติมขึ้นจากค่าเสียหายที่พิสูจน์ได้ ในกรณีที่พฤติกรรมของผู้กระทำละเมิดมีความชั่วร้าย กระทำละเมิดโดยจงใจหรือกระทำละเมิดเพื่อหวังผลกำไร⁴² ซึ่งมาตรา 1371 ของร่างกฎหมายฉบับนี้มีใจความสำคัญดังนี้

“ผู้ใดซึ่งกระทำความผิดโดยไตร่ตรองไว้ก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความผิดของเขามีจุดประสงค์เพื่อผลประโยชน์ทางการเงิน อาจถูกตัดสินให้รับผิดในค่าเสียหายเชิงลงโทษนอกเหนือจากความรับผิดในค่าเสียหายที่พิสูจน์ได้ ซึ่งผู้พิพากษาต้องให้เหตุผลสำหรับการตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษไว้โดยเฉพาะเจาะจงและต้องแยกค่าเสียหายเหล่านี้ออกจากค่าเสียหายอื่น ๆ ที่ตัดสินให้แก่ผู้เสียหายอย่างชัดเจนด้วย”⁴³

จากที่กล่าวไปข้างต้นจะเห็นได้ว่า หากประเทศฝรั่งเศสประกาศใช้ร่างกฎหมายที่อนุญาตให้ตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษในคดีแพ่งได้เป็นผลสำเร็จ ก็จะส่งผลให้การบัญญัติกฎหมายที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และนั่นก็หมายความว่าในภายภาคหน้าประเทศฝรั่งเศสจะสามารถบังคับใช้คำตัดสินของต่างประเทศที่มีการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษได้อีกด้วย

6. ประเทศญี่ปุ่น

ด้วยเหตุที่ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่ยึดถือกฎหมายระบบซีวิลลอว์ รวมถึงกฎหมายละเมิดก็ได้บัญญัติโดยเอามาจากกฎหมายเยอรมัน หลักการกำหนดค่าเสียหายจึงมีวัตถุประสงค์มุ่งเน้นไปที่การชดเชยความเสียหายเช่นเดียวกับประเทศเยอรมันและฝรั่งเศส โดยศาลจะไม่กำหนดค่าเสียหายเป็นจำนวนที่เกินไปจากความเสียหายที่เกิดขึ้นจริงแต่อย่างใด อีกทั้งระบบกฎหมายของญี่ปุ่นยังเห็นว่าการกำหนดค่าเสียหายมากไปกว่าความเสียหายที่ได้รับนั้น เป็นหลักที่ไม่เคยมีอยู่ในระบบกฎหมายญี่ปุ่นมาก่อน แต่เป็นที่ทราบกันดีว่าประเทศญี่ปุ่นนั้น ถือเป็นประเทศที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมาก โดยในแต่ละวันจะมีสิ่งประดิษฐ์หน้าตาแปลกใหม่เกิดขึ้นหลากหลายประเภท ไม่ว่าจะเป็น ยานยนต์

⁴²John Y. Gotanda, “Charting Development Concerning Punitive Damages: Is the Tide Changing ?,”Columbia Journal of Transnational Law, 45 (2006): 15.

⁴³One whose fault is manifestly premeditated, particularly a fault whose purpose is monetary gain, may be ordered to pay punitive damages besides compensatory damages. The judge may direct a part of such damages to the public treasury. The judge must provide specific reasons for ordering such punitive damages and must clearly distinguish their amount from that of other damages awarded to the victim.

อุปกรณอิเล็กทรอนิกส์ ยารักษาโรค หรือวัตถุเคมี แต่ผู้ที่ประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่เหล่านี้มักจะถูกล่องลະเมิดด้วยการนำความคิดของพวกเขาไปแสวงหาประโยชน์ อีกทั้งกฎหมายคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของญี่ปุ่นยังได้เกิดข้อวิจารณ์ต่าง ๆ⁴⁴ ดังนี้

(1) ระบบกฎหมายในปัจจุบันยังจูงใจให้มีการลงทุนไม่เพียงพอ
 (2) การดำเนินคดีเหล่านี้จะใช้เวลานาน และมีราคาสูง ทั้ง ๆ ที่ค่าเสียหายจากการล่องลະเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาก็เป็นจำนวนที่ต่ำมาก

(3) ศาลของญี่ปุ่นไม่สามารถให้ความคุ้มครองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อเป็นเช่นนี้จึงนำไปสู่ข้อเสนอที่ให้ศาลสามารถตัดสินค่าเสียหายเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนสามเท่าของความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งเป็นหลักที่ใช้อยู่ในกฎหมายระดับสหพันธรัฐของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยให้นำมาใช้กับกรณีการละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา หรือกรณีความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย (Product Liability) ในกรณีที่พฤติกรรมของผู้กระทำละเมิดมีความชั่วร้าย กระทำละเมิดโดยจงใจหรือมีเจตนาร้าย ส่วนการนำหลักนี้มาใช้นั้นก็เพื่อวัตถุประสงค์ในการป้องปรามผู้กระทำละเมิดที่มีเจตนาชั่วร้ายนั่นเอง

แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นหลักค่าเสียหายเชิงลงโทษหรือหลักการกำหนดค่าเสียหายที่เพิ่มขึ้นจากความเสียหายที่ได้รับ ดูจะไม่เป็นที่ยอมรับในระบบกฎหมายญี่ปุ่นแต่อย่างใด เนื่องจากเห็นว่าหลักดังกล่าวขัดกับความสงบเรียบร้อยของญี่ปุ่น อีกทั้งยังมองว่าค่าเสียหายชนิดนี้อยู่นอกกรอบและการทำหน้าที่ของกฎหมายระบบซีวิลลอว์ ซึ่งมุ่งต่อการชดเชยความเสียหายมิใช่เพื่อลงโทษ นอกเหนือจากนั้นศาลสูงสุดของประเทศญี่ปุ่นยังได้ทำการปฏิเสธซ้ำ ๆ อยู่บ่อยครั้ง ถึงบทบัญญัติที่อนุญาตให้มีการกำหนดค่าเสียหายมากไปกว่าความเสียหายที่พิสูจน์ได้ อีกทั้งเมื่อไม่นานมานี้ศาลแขวงของเมือง Yokohama ได้ปฏิเสธการเรียกร้องค่าเสียหายเชิงลงโทษในคดีที่ล้อรถพ่วงยี่ห้อ Mitsubishi ได้หลุดออกมา และไปชนผู้หญิงที่กำลังเดินบนทางเท้าพร้อมกับเด็กอีก 2 คน ซึ่งกรณีนี้แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมที่บริษัทรถพ่วงละเลยความชำรุดบกพร่อง โดยไม่มีการเรียกเก็บยานพาหนะคืนจากท้องตลาดเพื่อนำมาทำการซ่อมแซม ด้วยเหตุที่บริษัทกลัวเสียภาพพจน์ จึงได้ปิดบังข้อมูลความชำรุดบกพร่องนั้นไว้ และเป็นเวลากว่า 20 ปีที่ได้ทำรายงานเท็จส่งไปยังรัฐบาลด้วย ผู้พิพากษา Hiroshi Yamamoto กล่าวไว้ในคำตัดสินว่า การกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อลงโทษ

⁴⁴“The JPO’s Industrial Property Committee Proposed to Increase Patent Infringement Damages”, <<http://www.law.washington.edu/casrip/newsletter/vol4/newsv4i3jp1.html>> July 2006.

ผู้กระทำละเมิดไม่เหมาะสมกับระบบกฎหมายของญี่ปุ่น อีกทั้งวัตถุประสงค์ในการชดเชยความเสียหายก็ครอบคลุมความเสียหายที่ได้รับทั้งหมดแล้ว⁴⁵

นอกจากประเทศญี่ปุ่นจะไม่ยอมรับหลักค่าเสียหายเชิงลงโทษ จนทำให้นักลงทุนในประเทศสหรัฐอเมริกาเริ่มหวาดกลัวถึงข้อเสียเปรียบด้านการแข่งขันในเชิงธุรกิจแล้ว ยังมีปัญหาเกิดขึ้นอีกว่า หากมีคำพิพากษาจากต่างประเทศที่มีการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษ จะสามารถนำมาใช้บังคับในประเทศญี่ปุ่นได้หรือไม่ ในปัญหานี้มีคำตัดสินของศาลสูงสุดเมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม ค.ศ.1997⁴⁶ ได้กล่าวไว้ว่า คำพิพากษาของต่างประเทศที่ตัดสินค่าเสียหายเชิงลงโทษจะไม่สามารถนำมาบังคับใช้ได้ตามกฎหมายของประเทศญี่ปุ่น เนื่องจากการยอมรับนำคำตัดสินเกี่ยวกับค่าเสียหายเชิงลงโทษมาบังคับนั้น จะเป็นการขัดแย้งกับความสงบเรียบร้อยของญี่ปุ่น

จึงสรุปได้ว่า กฎหมายของประเทศญี่ปุ่นจะไม่อนุญาตให้มีการกำหนดค่าเสียหายสูงไปกว่าความเสียหายที่โจทก์ได้รับ เพราะเป็นที่เข้าใจว่าค่าเสียหายจะนำไปชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำของผู้กระทำละเมิด ดังนั้นกฎหมายญี่ปุ่นจึงไม่เห็นด้วยที่จะนำหลักค่าเสียหายเชิงลงโทษมาใช้ อีกทั้งผู้เชี่ยวชาญยังเห็นว่าไม่มีทางเป็นไปได้ที่จะสามารถลงโทษผู้กระทำละเมิดที่มีเจตนาชั่วร้ายด้วยการกำหนดจำนวนค่าเสียหายให้สูงกว่าความเสียหายที่เกิดขึ้น อีกทั้งยังไม่ยอมรับค่าเสียหายที่เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนสามเท่าซึ่งให้อยู่ในกฎหมายระดับสหพันธรัฐของประเทศสหรัฐอเมริกา มาใช้กับกฎหมายญี่ปุ่นด้วย

⁴⁵“Japanese Court Rejects Punitives Award”, <http://lawprofessors.typepad.com/tortspof/2006/04/japanese_court_.html>, July 2006.

⁴⁶Northcon I, Oregon Partnership v. Mansei Kogyo Co., Ltd., et al., Supreme Court Judgment, 11 July 1997, 51 Minshu (6) 2573, 1997.